

Foi'a besericésca si scolastica.

Organu alu provinciei metropolitane greco-catolice de Alb'a-Julia
si Fagarasiu.

Apare in 1 si 15 st. n. a fia-carei luni.

Abonamentele de cate 6 fl. v. a. pre anu se se adreseze || Manuscriptele si corespondintiele se se tramita francate
la tipografi'a seminarului gr. catolicu in Blasiu. || la redactiuni.

Anulu III.

Blasiu 1 Septembrie 1890.

Nr. 23.

Partea besericésca.

Argumente pentru primatulu s. Petru scóse din scrierile s. Chrisostomu.

Putieni voru fi acei frati preoti, cari intru implinirea chiamarei pastorale, se nu fia datu de pedeci si de oppugnári aredicate in adinsu din partea preotímei greco-orientale, cu carea adese vinu in coatingere, dara si in collisiune.

Oppugnările acele facute cu scopu tendentiosu se referescu la intrég'a constitutiune a besericei nóstre, chiar' pana la minutiositáti, si -ti vine se te miri, cá spre a discreditá pre poporulu unitu, nu odata se acatia chiar' de câte unu cuvêntu românescu alu limbei liturgice, spre a fauri argumêntu in contra credintiei besericei unite.

Din punctele de oppugnare, mai alesu doue suntu mai principale de care mai tare se acatia nu numai preotii ei si unii carturari gr. or. si anume: *Primatulu scaunului apostolicu alu Romei si Purgatoriulu*. Si cá se arete temeínici'a oppugnarei lor, — nu se sfiescu a se provoca dreptu la auctoritatea sântiloru Parinti ai besericei orientale, — cá si cum acei'a nu ar' scí nemica despre dogmele besericei unite referitórie la cele doue puncte mai susu atinse.

Spre a usiorá fratiloru preofi aperarea s'a si combaterca asertiuniloru netemeínice cu care se folosescu preotii gr. or. — spre a -mi implini promisiunea data unui confrate cetitoriu alu acestei „Foi“ au cugetatu a aduná marturisirile s. *Jonnu Chrisostomu* referitórie la primatulu s. Petru si a scaunului Apostolicu. Pre s. parinte Chrisostomu l'am alesu de órece, acelu s. parinte in asemene

mesura è veneratu atátu de cátra beseric'a gr. cat. cátu si de cea gr. or.

Marturisirile aceste suntu urmatóriele:

1. S. Chrysostomu de repetite ori numesce pre s. Petru „principele“ „coryphenlu“ si „gur'a“ Apostoliloru, caruia cá si celui mai tare intre capete i-s'a concediutu turm'a si administrarea a tóta lumea. Asia de esemphu dice: „Voiesci se -ti aretu pre insusi Petru pre acestu príncipe alu Apostoliloru“¹⁾

„Ce se dicemu inse despre s. Petru, temeiuulu besericei si iubitoriulu inflacaratu alu lui Christosu. . care a strabatutu pamêntulu, a aruncatu mreghi'a in mare si a pescuitu lumea“²⁾. In altu locu numesce pre s. Petru.

„Celu dintaiu Coryphen intre toti . . . care a suscepitu administrarea a tóta lumea“³⁾.

Se le intregimu inse aceste marturisiri generale cu altele mai speciale:

2. Esplicându cuventele Mântuitoriului „*Simone alu lui Ion'a iubesci-me mai multu decâtu acestia dice:*

Pentru ce agraiesce pre acest'a despre aceste cu pretermitera alora? Pentrucá (Petru) crá mai stralucitu intre Apostoli, gur'a Apostoliloru si capulu acelei cete. Pentru ace'a si Paulu, mai inainte de cátu pre toti a venitu se védu pre acel'a. Deodata i-a aretatu (lui Petru) cá in venitoriu trebuie se aiba incredere, si spre insemnarea stergerei abnegarei, i-a datu prefectur'a fratiloru' neci cá amintesce seau -i

¹⁾ In inscriptionem Actorum II 4. T. III. p. 83.

²⁾ Vidi Dominum Rom. 4. T. VI. p. 128.

³⁾ Hom. 32 al 33 in Math. 3. — T. XII. pag. 381, cfr. Hom. 75 in Joann. T. VIII. p. 396. — Hom. 29. in Rom. 5. T. IV. p. 660; — Hom. 4. in I. Cor. 4. T. V. p. 36; — Hom. 21 in II Cor. 2. T. V. p. 172; Hom. 9 in Thes. T. VI. p. 447. —

exprobéza acé'a negare, ci -i dice: de me iubesci primisce prefectur'a fratiloru, si iubirea acea ce totu-de-a-un'a ai aretatu si de carea te ai bucuratu, aréta acuma, sufletulu acél'a, ce diceai că vei se -lu dai pentru mene, dà -lu pentru oile mele⁴⁾.

Éra la cuvintele lui Isusu „Vino dupa mine“ adauge s. Chrisostomu, „Prin acést'a facia de elu (Petru) a doveditu grige si iubire mare. Éra deca mi-ar' dice cineva, Pentru ce dara a primitu Jacobu scaumulu Jerosolimitanu? voi respunde, că Petru de cătra Christosu s'a pusu nu doctorulu acelui scaunu, ci a tóta lumea⁵⁾“

3. La esplicarea tectstului dela Math. XVI, 19 „Tu esci Petru“ aretându s. Chrisostomu constanti'a aceli'a pre acél'a de trei ori -lu numesce „Corypheulu toturorú“ (Hom. 54 et 55 in Math. T. VII. p. 533).

4. Esplicându dis'a Mantuitoriului si -ti voiú dá tie cheile imperatiei ceriurilor, — dupace a demonstratu că marturisirea facuta prin sântulu Petru despre Christosu că e „Fiulu lui Domnedieu celui viu“, este din revelatiunea divina, adauge:

„Cauta cum -lu aredica pre Petru că se aiba porere mai sublima despre dēnsulu, si cum pre sine i-s'a descoperitu, si prin aceste doue promisiuni s'a doveditu pre sine a fire fiulu lui Domnedieu. Pentru că cele ce suntu proprie senguru lui Domnedieu, anume a deslegá peccatele si a face că beseric'a între atâte valuri se remâna nemiscata, si pre unu omu pescariu, între oppugnările a tóta lumea a-lu face mai tare decâtu pét'r'a, acestea i-au promisú a-i dá precum dāsese Tatalu cătra Jeremia agraindu-lu că l'a pusu pre dēnsulu că si una columna de arama si că unu muru (C. Jer. I. 18.) dara pre acél'a l'a pusu la una ginte, pre acést'a la totu pamentulu. . . . Tatalu a datu lui Petru descoperirea Fiului; éra Fiulu a datu lui Petru că cunoscerca Tatalui si alu seu (Fiului) se vestésca in tóta lumea, si cându acél'a care a estinsu beseric'a preste totu pamentulu si pre acé'a o a facutu mai tare decâtu ceriurile i-a datu lui cheile prin acést'a unui omu moritoriu a datu tóta poterea in ceriu⁶⁾“.

5. Recomandându s. Chrisostomu folosulu penitintiei, aduce de es. pre s. Petru dicându: „Petru aceli principe alu Apostoliloru, celu dintaiu in beserica, — pretinulu lui Christosu, care descoperire nu dela ómeni, ci dela Tatalu a primitu (Math. XVI, 17). acestu Petru (si cându dīcu Petru, intielegu: pét'r'a cea neinfránta, — stēnc'a nemiscata, Apostolu mare, celu dintaiu chiamatu, si celu dintaiu obedientu⁶⁾)“

Acésta demnitate mai lamuritu o descrie numitulul s. Parinte, cându spre dovedirea grigei S. Petru aretate pentru mântuirea altor'a cu referintia la tectstulu Math. XXIV, 3 asia descopere laudele s. Petru:

„Dreptu acé'a Petru, coryphenlu acelei cete, gur'a toturorú Apostoliloru, capulu acelei familie, prefectulu a tóta lumea, fundamentulu beserice si iubitoriu inflacaratu alu lui Christosu. . . . Pentru acé'a aducu înainte laudele lui că se cunosceți că intru adeveru a iubitú pre Christosu s. c. I.⁷⁾“

6. In mai multe locuri comemorédia si ratiunea si inticlesulu numelui de „Petru“. Asia de es.

„Asemenea si Petru, acestu nume nu la primitu pentru minuni si semne, ci pentru zelu si iubire sincera. Nu pentru că a inviatu mortii, seau că a radicatú pre celu schiopu s'a numitu astu-feliu, ci pentrucă cu marturisire a aretatu credinti'a sincera⁸⁾. S'a numitu Petru că avuse credintia neclatita. . . Ce faci omule? veneréza numele ce Domnulu a datu invetiaceului⁹⁾“.

Éra in altu locu si mai frumosu vorbesce scriendu asia:

„Pre Petru abuna sému pentru virtutea si chiamarea s'a la numitu astu-feliu, si in numele lui a asiediatu semmulu si argumentulu tariéi credintiei, că cu numirea s'a cá si cu óre-si careva magistra perpetua a unei atare tarié se se fotosésca¹⁰⁾“ (Math. XVI, 8).

7. Inducandu pre s. Petru, care facia de invetiatur'a Mantuitoriului despre iubirea deapropelui (Math. 18, 15) a propusu intrebare „Domne de câte ori va gresi fratele meu si voiú iertá lui? pana de siepte ori? dice despre acelu s. Apostolu:

Dicandu Christosu unele că aceste cătra invetiaceii sei si invetiandu acést'a intialeptiune, Petru principele cetei Apostoliloru, gur'a invetiaceiloru, stēlpulu beserice, intarirea credintiei, temeulu marturisirei, pescariulu a tóta lumea, care némulu nostru din afundimea gresieleloru la ceriu l'a radicatú, carele totu-de-a-un'a e inflacaratu si plinu de libertate, ce dīcu? plinu mai multu de iubire decâtu de libertate apropiandu-se la Domnulu a disu (cele dela Math. cfr. Hom. VI in Act. XVI, 21¹¹⁾).

8. Spre recomandarea penitentiei adeverate s. Chrisostomu aduce că de es. pre s. Petru scriindu asia: „Dreptu acé'a dupa negarea acé'a grea, dupa ce iute si-a recunoscutu peccatulu seu, si fara a fire fostu acusatú de catra cine'va a plānsu amaru: astu-feliu a stersu acé'a negare, incātu s'a facutu celu dintaiu dintre Apostoli, incredintiāndu-se lui lumea intréga¹²⁾“.

7) In noviss. Dich. 4 T. VII. p. 275.

8) In inscript. actor. II. 6. T. III. p. 56.

9) In Illud. in faciem restiti 4. T. III. p. 374.

10) De mutat. nomin. IV, 3. T. III. p. 149.

11) T. IV p. 56.

12) Adv. Iud. VIII. 3. T. I. p. 31.

4) Hom. 87 in Joannu J. VIII. 479. seq.

5) Hom. 54. in Math. 2. T. VII. p. 534 seq.

6) Hom. 3 de Elemosyna 4. T. II. p. 298.

9. Spre a demonstra poterea rogatiunei, cá de exemplu s. Chrisostomu se provóca la rogatiunea facuta de cátra credintiosi pentru s. Petru detienutu in prinsóre, cu carca ocaziune apoi dice despre S. Petru:

„Astu-feliu Petru celu mai mare si mai luminatu de cátu ceriulu a scapatu din temnitia mai alesu prin vertutea si probitatea s'a si pentru mántuirea comuna a omeniloru¹³⁾“.

Si pentru cá s. Chrisostomu se arete cá intanietatea s. Petru fú recunoscuta de catra Apostoli, aduce inainte doue exemple, — anume: a s. Paulu, si a s. Joanu evang. Dice adeca.

9. (Paulu) nu a fostu numai servulu lui Petru principelui acelu (s. Apostoli) fara a tuturor Apostoliloru. . . . carele astu-feliu se póta facia de toti, sciá cáta prerogativa de onóre se cuvine lui Petru, pre care l'a onoratu mai multu de cátu pre toti ómenii, si precum meritá, asia se portá facia de elu si pre lângá tóte aceste s'a suitu in Jerusalmu. Calatori'a acést'a nu a avutu altu scopu decâtu se -lu védu pre Petru (Gal. I. 18.) astu-feliu a onoratu pre Petru preferindu-lu tuturoru¹⁴⁾“.

10. Vorbindu despre umblarea lui Petru pre marc (Math. XIV. 24) dice: (Apostolii) in totu loculu -i concedu antaniatate, si la conciumi publice -lu preferescu desi s'ar' vedé mai neinvetiatu de cátu ceialalti¹⁵⁾“.

11. Antaniatatea acésta i-a aretatu si sântulu Joanu Evang. despre ce asia marturisese sântulu Chrisostomu:

„Asculta, cum de concede in Actele Apost. si insusi Joanu antaniatate lui Petru, atátu la predicare cátu si la miracule. Nu numai cá nu ascunde faptele lui preclare, ci spune marturisirea, carea — tacandu toti (Apostolii) a facutu, precum si intrarea lui in morméntu si pre elu -lu preferesce siesi¹⁶⁾“.

Aceste suntu marturisirile facute de cátra s. Chrisostomu despre demnitatea si prerogativ'a s. Petru si a scaunulu Apostolicu cuprinsu de dénsulu, din care de sene urmédia deductiuni de totu logice. Si anume: Decumv'a s. Petru de catra Christosu s'a pusu de celu dintain, de corypheu, de mai mare, de gur'a si de capulu celoralalti Apostoli, de care s'a recunoscutu si de catra toti Apostolii, — decumva, spre recompensarea iubirei aretatate cátra Christosu de catra acést'a s'a pusu de temei si fundamentulu beserice, s'a constituita de doctorulu si prefectulu a tóta lumea, carui'a s'a concrediutu grigi'a si administrarea a tóta lumea pentru cá tari'a credintiei lui se

fia magistra perpetua a lumii: cum de se póte totusi asserá cá acelu s. Apostolu s'a incredintiatu numai antaniatatea onórei, éra nu si a jurisdictiunei, cá dóra grigi'a si administrarea a tóta lumea se tiene de dreptulu jurisdictionale? Cum se póte dice cá scaunulu acela Apostolicu de unde a guvernatu si administratu s. Petru tóta lumea, si care l'a intaritu si infrumsetiatu cu sânge de martiru, se nu aiba totu ace'asi demnitate, prerogativa si in sucesori carea a avutu in deplina mesura intemeiatoriulu acelu scaunu Apostolicu.

Lasandu aceste conclusiuni, care fiacare dintre cetitori usioru póte se le formédie, dorescu a mai reflectá numai la o singura marturisire a sântulu Chrisostomu, din carea se vá cunoşce cá pre tótempulu acestu s. Parinte, un'a si ace'asi éra credinti'a Romei si a Antiochiei in privinti'a prerogativei scaunulu Apostolicu. —

Dice adeca asia:

„Acést'a este o prerogativa a demnitately cetatei nóstre (Antiochi'a) cá dintru inceputu l'a primitu de invetiatoriu pre Principele Apostoliloru. . . . Dara cându pre acél'a l'am fi primitu de doctoru nu l'am retienutu pentru totu-de-a-un'a, ci l'am concesu Romei cetatei imperatesci: totusi l'am retienutu pentru totu-de-a-un'a, pentru cá desi nu am retienutu trupulu lui Petru, dara am retienutu cá pre Petru credinti'a lui Petru, éra cându am retienutu credinti'a lui Petru, -lu avemu pre insusi Petru¹⁷⁾“.

J. Borosiu.

Eseges'a unoru locuri miraculóse din testamentulu nou.

(Prelucrate dupa unu manuscrisu latinu alu lui Dr. Fr. Lopusni de Vasiliu Badescu.

Despre indraciti.

(La Mat. 8. 28; Marcu 1 si 5, si Luc. 8. 27).

Pána pe la mijloculu seclului trecutú toti crestinii de comunu credeau cá indraciti, despre cari vorbescu evangelistii — intru adeveru si aieve au fostu vecsati de spiritele rele. De aci inse mai multi, urmarindu lui Pharmer, Samler si Paulisiu, prin invetiaturele sale nóue intru acea voira de a-si gasí nimbulu eruditiunei cá se intarésca cá asiánunitii indraciti aru fi fostu numai nisce ómeni atacati de morburi naturali: melancolici, epileptici, lipsiti de minte si furibundi. Si astu-feliu -si motivau invetiatur'a lorú cea falsa:

„In tempurile antice, cându sciinti'a naturala si medicala nu erau deplinu cultivate, tóte morburile mai grele se insusiau influintiei diavolului, si astu-feliu de morbosi se numíau indraciti. Mai târdiu cu inaintarea luminei —

¹³⁾ De precat. II. T. II. p. 781.

¹⁴⁾ In faciem. restiti S. T. 3. p. 378.

¹⁵⁾ Hom. 50 al 51 in Mat. T. VII. p. 506.

¹⁶⁾ Act. Ap. III.

¹⁷⁾ In inscript. Actor. II. 6. T. III. p. 86.

caușă naturală a morbului deveni cunoscută, dar' usulu vorbirei ce se adoptase a ramasu nestramutat. Chiar' asiă si noi vorbim despre lunatici, despre foculu s.-lui Antoniu (ignis s. Antonii), desi canoscemu cauza acestoru morburi. Si noi vorbim despre resarirea si apunerea sórelui, desi scimu că originea acestui usu a fostu gresita. Hipocrate dede acestu titlu unei'a din cartile sale: „*τῆς ἰατρικῆς νοσοῦ*“ si totusi in intregu opulu acest'a se nesujesce a dovedi că caus'a acestui morbu e naturală.

Astu-feliu dara de óra-ce jidovii de pre tempulu lui Christosu pre ómenii atacati de morburi mai grele -i numiáu indraciti, desi nu li erá in minte de ceva influintia diabolésca, asiă si Christosu si Apostolii — de voiáu a fi inticlesi de contemporanii loru — trebuiau se se acomodeze usului de vorbire alu poporului, si pre astu-feliu de morburi a-i numi de indraciti, fara de a se poté deduce din astu-feliu de numiri că dóra densii aru fi crediutu că acelea morburi aru fi de a se insusi influintiei diabolésci. Ma de multe ori propri'a loru portare dovedesce că densii au crediutu că indracitii au fostu numai naturalminte morbosi. Nice se detrage ceva prin acest'a din autoritatea lui Christosu, căci totu un'a si ace'a insemnatate are candu se dice: a alungá pre diavolulu, seau a vindecá morbulu prin cuventu“.

Alaturându aceste asertiuni false, noi ne aperámu drépt'a credintia prin urmátóriele:

1. Indracitii se deosebescu invederatu de către alti morbosi, asiă si scóterea draciloru de către simpl'a curare a celoru morbosi. A se vedé la Mat. 8. 16. Luc'a 6. 18. Marcu 1. 34, dar' loculu mai clasicu se afla la Marcu 16. 17. 18 unde se dice: „*Si semne celoru ce voru crede acesteu voru urmá: in numele meu dracii voru scóte, in limbe nóue voru grai, si de ar' bé ceva de mórte nu va stricá loru, pre bolnavi mânele loru -si voru pune si bine le va fi.* Din acestu locu clasicu suntu de a se esplicá cele-alalte locuri ce suntu mai obscure, unde adeca se dice că indracitii fura vindecati; ce aieve s'a potutu dice bine, căci dupa alungarea diavolului, trupulu ce mainainte erá vecsatu, incepù a deveni deplinu sanetosu.

Indracitii testamentului nou — ce e dreptu — aréta unele simptome ce le observámu si la epileptici si melancolici, dar' déca vomu petrece cu atentiune tóte afectiunile indracitiloru, vomu observá că aici se se vedu si unele simptome, cari la cei naturalminte morbosi cu totulu lipsescu si cari contrarii bucosu le retacu. Asiă d. c. indracitul delu Mat. 9 erá numai mutu, care soiu de morbu neci esista fara de a i-se taiá óre-cui limb'a. Celu delu Mat. c. 12 erá mutu si orbu, de altcum sanetosu. Muierea atacata (Luc. 13) a fostu numai gârbova de trupu. Indracitii delu Marc. 1. 4 si Luc. 4 marturisescu că Isusu este Fiulu lui Domnedieu. Serv'a din Fapt. Ap. 16 ese inaintea apostoliloru si marturisesce că densii suntu servii Preanaltului Domnedieu. In locurile deasupr'a citate la Marc. si Luc. spiritulu reu lasa pre celu atacatu strigându cu viersu mare si scuturându-lu.

Tóte acestea nu se potu reduce la natur'a morbului fia-caruiá indracitu.

3. Cine in butalu convingerei proprie se acomoda retacirei poporului trebue se observe aceste trei regule ale prudintiei: a) Tace despre lucru unde nu subverséza nici o lipsa de a vorbi; b) Baremi inaintea amiciloru sci -si descopere sincer'a sa convingere; c) Se contenesce intre hotarele necesitáti si mai departe nu purcede.

Dar' Domnulu nostru Isusu Christosu cu privire la cei indraciti — déca densulu nu credea că acestia intru adeveru au fostu indraciti — ar' fi vatematu aceste trei regule. Asiă cându a vindecatu pre femeia gârbova de 18 ani (Luc. 13), nimene l'a silitu pre densulu că morbulu femeiei se-lu insusiesca Satanei domnului draciloru, căci numai despre ace'a fù vorba au e iertatu a vindecá Sâmbata. Ma densulu intaresce chiar' si pre invetiacei se in retacirea poporului, despre cari nu potea avé nici o téma că dóra s'aru ofensá de li-ar' spune propri'a sa convingere, si pre cari cá si pre fitorii predicatori ai invetiaturei sale trebuia se-i conduca spre a ajunge la posesiunea a totu adevेरulu. Asiă la Mat. 17 fiindu intrebatu de acesti'a pentru ce nu a potutu scóte dracii? respunde: că acestu feliu nu se poté scóte fara numai cu postu si cu rogatiune. Si cându la Luc. 10 invetiacei intorcundu-se s'au bucuratu că si dracii se supunu loru in numele lui Isusu respunde: „*Vedui pre Satan'a că unu fulgeru cadiendu din ceriu. Inse peotru ucést'a nu ve bucurati că spiritele se supunu voue ci ve bucurati că numele vostru s'au scrisu in ceriuri*“! — In fine cându la Mat. 12 fariseii invinuiura pre Christosu cum acest'a ar' scóte dracii prin Belzebul domnulu draciloru, ar' fi fostu destulu a reflectá: că astu-feliu Belzebul ênsu-si si-ar' restorná imperati'a sa. Pentru ce dara procedindu mai departe aréta că densulu scotiéndu dracii e mai tare decâtu Belzebul, si că prin restornarea imperatiei diavolului se apropiá imperati'a Mesiei. Negându esistintia draciloru cu o lovitura ar' fi restornatu invinuirea fariseiloru si pre Saducei de siguru -i dobândea pe partea sa.

4. Naratiunea evangelica delu Mat. 8. Luc. 8 si Marcu 5 despre cei doi gadareni atacati de diavoli, cari cu vestminte nu se imbracau, petreceau intre morminte si-si sfârmáu obedile — asiă e intocmita încátu — dupa cum dice Machelisiu — ar' fi cu nepotintia a stramutá pre acesti gadareni in naturalminte morbosi, că autoritatea lui Christosu se nu patia scadere. Căci de óra-ce densulu a vorbitu cu diavolii despre cari sciá că nu suntu de facia, a ascultatu rogarea loru si li-a demandatu se intre in porci, atunci densulu ar fi intaritu pre cei de facia in convingerea loru retacita.

Altcum contrarii scornescu că porcii nu prin diavoli, ci prin ênsi-si furibundii aru fi fostu profugati in iazeru. Dar' toti trei evangelistii ni spunu că indracitii cari deja s'au fostu insanetosiatu erău atunci siedindu la petiôrele lui Isusu. Dar' si pastorii au acusatatu pre Christosu si nu pre acei furibundi.

5. Intréga cét'a sântiloru parinti locurile biblice susmentionate le-au esplicatu despre atacarea diavoliloru, mai cu séma apologetii Iustinianu, Tertulianu si Arnobiu, cari inaintea pagăniloru provocându-se la scótere draciloru, de aici s'au uesuitu a dovedí divinitatea religiunei crestine. Êr' credinti'a besericeii in deetulu apare din institutiunea ordului esorcistiloru.

In fine, déca am dá credieméntu invetiaturei contrarie, credinti'a istorica a sânteloru scripture ar' pervení la cea mai mare indoiéla, si astu-feliu s'aru restorná si temeliele sântei nóstre religiuni.

(Va urmá).

Punerea numelui de botezu.

(Urmare si fine).

V.

Dupa-ce amu espusu prescisele besericesci referitôrie la punerea numelui de botezu, precumu si poterea obligatória a aceluora, credemu a fi la Ioculu seu a dá si unele inviatiuni practice in respectulu acest'a. Beseric'a adeca poftesce 1. se se puna botezatiloru nume de ale sântiloru si 2. opresce preste totu punerea numeloru pagâne si profane.

1. Ce privesce punerea numeloru sântu, se se aiba in vedere urmatôriele:

a) Cu deosebire se se aléga, că nume de botezu, numele aceluora persóne sântu a căroru biografia este cunoscuta credintiosiloru, căci numai cunoscându botezatulu virtutile si modulu de viétia a cutarui sântu, le póte si imitá. Cunoscutu suntu (s'au celu pucinu ar' trebui se fia) mai alesu virtutile aceluora persóne sântu, a căroru amentire Beseric'a o celebréza prin cultu divin publicu si abstienerea dela lucruri servili, seau cari au serbatori legate.

b) Fiindu-cá intre sânti se afla persóne de tóta conditiunea, pentru acea e cu scopu a se alege cá nume de botezu, numele acelei persóne sântu, cu a cărei conditiune si modu de viétia se crede cu probabilitate că va fi mai asemenea conditiunea botezatului.

c) Prunciloru se se puna nume sântu barbatesci éra prunceloru muieresci, si nu intorsu, căci altulu este modulu, in care are se deprinda cutare virtute unu barbatu, si altulu o muieru, ma neobservându-se acest'a regula, in multe casuri persón'a botezata, nu ar' poté imitá si virtutile speciali ale sântului, ale carui nume -lu pórtu. Totu din aceasi cauza nu se póte aprobá datin'a aceluora, cari prin schimbarea terminatiunei forméza din numele barbatesci, nume muieresci pr. din Antoniu forméza numele de: Antonia, Alesandru, Alesandrin'a etc. Noi cunoscemu viétia sântului Antoniu, dar' nu nie cunoscutu se fie esistatu vreo sânta cu numele Antonia. Esceptiune se face cu numele Preacuratei Vergure „*Mari'a*“, care nume din reverintia speciala facia de mam'a Mântuitorului nostru,

in Beseric'a apusana — se alege mai întâiu vre-unu nume barbatescu si apoi prelânga acest'a li se dá si numele Preacuratei Fetiôre. In Beseric'a orientala o atare datina nu e esista.

d) Incátu este cu potintia de regula se nu permita parochulu a-se pune aceleia-si persóne mai multe nume de botezu. E de ajunsu si numele unui sântu, silésca-se numai fia-care crestinu a practizá virtutile aceluora. Mai alesu in familiile de pusetiune inaltu si la asia numit'a inteligentia nu arare ori se intémpla că aceleiasi persóne i se punu câte 5—7 nume de botezu, care modu de lucrare in cele mai multe casuri se reduce la o formalitate góla, căci respectivei persóne parându-se cu nepotintia a cunósce i se imitá viét'a fia-carui sântu, alu carui nume -lu pórtu, rămâne indiferenta facia de toti. Precumu nu este a se permite că aceleia-si persóne se i se puna mai multe nume, asia nu e consultu a li se pune acela-si nume mai multoru membri ai aceleia-si familie, de o parte cá se se incungiure confundarea unui individu cu altulu, éra de alt'a cá cu atátu se se introduca in famili'a respectiva cultulu specialu a mai multoru sânti.

Fiindu-cá se afla mai multe persóne, se pune si barbatiloru, dar' de regula cari au portatu acel'a-si nume; trebue se se determine espresu cá numele careia i se pune pruncului. Asia p. es. celu ce are numele Joanu, póte portá numele s. Joanu Botezatoriului, a s. Joanu Evangelistulu, a s. Joanu Christostomu, a s. Joanu Postelniculu, a s. Joanu dela Scara etc.

E straina de intentiunea Besericeii datin'a aceluora, cari in alegerea numelui de botezu, cauta numai la eufonia, de óre-ce acest'a e fórte schimbatiósa si de cele mai multe ori variéze dupa moda si capritiulu ómeniloru. Ce'a ce se considera de eufonicu in unu locu in altulu se pare a fi ne eufonicu. Nu de eufonia numelui, ci de virtutile sântului, care a portatu cutare nume trebue se fia incántatu crestinulu. Cându preotulu are de a aface cu ómeni cari punu mare pondu pre eufoniu, se le propuna celu mai corespundietoriu dintre numele, ce li se paru aceluora eufonice.

Fiindu-cá dupa praes'a hodierna alegerea numelui de botezu compete parintiloru — pre unele locuri nanasiloru — si numai raru se concede parochului, cá nu cumv'a cei competentii se abuséza de dreptulu ce li-lu acórdu Beseric'a, este de lipsa cá pastorulu sufletescu prin cuvéntari acomodate se le arete insemnatatea numelui de botezu pentru unu crestinu. Acest'a o va poté face cu succesu mai alesu in parenzele tienénde cu ocasiunea botezului precum si in prediceloru din serbatorile sântiloru. Asemenea e de doritu cá parochulu se fia totu-deauna gata a recomandá pentru neobotezati nume corespundietorie.

2. Ce privesce legea besericesca, care opresce punerea numeloru pagâne si profane, acolo unde ómenii suntu pii si cu fric'a lui Domnedieu si mai alesu pre la sate, i se satisface usioru. Preotulu are numai se propuna mai multe nume corespundietorie si parentii respective nanasi alege, ori ceréndu ei vre-unu nume opritu, -i convinge că acel'a e contrariu dorintiei si preceptului besericescu, si atát'a e destulu spre ai face se renuncia la elu. Multu mai grea este in respectulu acest'a pusetiununea pastorului sufletescu facia cu asia numitii inteligenti si facia cu locuitorii de pre la cetati, cari infectati de spiritulu liberalismului modernu si a rationalismului, tóte actele sacre le considera de nescari formalitati góle. Aici usioru póte veni inainte casulu, cá parintii respective nanasii se aléga neobotezatului unu nume strainu de spiritulu crestinismului

si oprita prin legile besericesci. In atare casu parochulu va cercá cá prin argumente potrivite se-i induplece a renunúia la numele alesu, aretându-le totu-odata, cá déca dēnsii dorescu cá prunculu loru se fia membrulu besericeii, atunci se-i aléga unu nume acceptabilu din partea acesteia. Déca dēnsii nu ar' voi se abdica de pretensiunea-le blasfema, atunci pastoriulu sufletescu se le propunu cá prelēnga numele cerutu de ei, se mai aléga si vre-unu nume crestinu, si alegūndulu, pre acest'a -lu va considerá ca adeveratulu nume de botezu. Déca parentii respective nanasii nu ar' voi se mai aléga si vre-unu nume crestinu, atunci va pasi la midlocu preotulu eu auctoritatea sa de ministru alu Besericeii si va asigná insusi unu nume corespundietoriu pruncului. Cāndu ar' subversá temere fundata, cá ei voru protestá ori chiar' voru conturbá pre preotu in functiunea sa si asia ar' provóca scandalu, parereá nóstra este, cá preotulu se indeplinēca functiunile sacre prescise in Euclogiuu pentru s. Botezu, ne amentindu numele botezandului, decātu numai cāndu recitēza *form'a sântului Botezu*, cāndu va rostí si numele crestinu ce la asignatu pruncului. Prin acést'a s'a facutu destulu presciseloru besericesci; apoi cumu -lu voru numi pre pruncu a casa e trēba parintiloru. Numele asignatu de preotu se va inferí si in matricula, cá adeveratulu nume de botezu, dar' spre a-se poté constată si mai târdiu identitatea persónei se va inscrie in „observatiuni“ si numele cerutu de parinti¹⁾.

In casuri de totu estreme, cāndu preotulu prevede cá impunādu pruncului altu nume — afara de celu cerutu de parinti — s'ar' da ansa la vre-unu scandalu fôrte mare si la certe, va conferi botezulu fāra a pune pruncului vre-unu nume, cum se intēmpla la persónele, cari se botēza in pericolu mórtei, fāra de a se sci de ce sexu suntu ele²⁾, deórece punerea numelui nu se tiene de esentia botezului. Afara de ace'a pentru-cá cuiu nu i-se pune nume, elu totusi póte face parte din comuniunea sântiloru, cari se intrepunu si pentru elu la Parintele cerescu. Cá modelu de imitatu si cá patronu specialu -si póte alege si mai târdiu pre sântulu pre care-i va conveni mai bine, ma -i póte adoptá si numele. A denegá conferirea botezului numai din cauza cá parintii respective nanasii alegu unu nume ne acceptabilu de Beserica, nu este iertatu, deórece ar' fi injustu cá pentru perversitatea acelor'a se fia prunculu lipsitu de celu dintāiu si celu mai necesariu midlocu de mântuire.

Altucum preotulu botezatoriu se nu fia scrupulosu si se nu dechiare usioru cá cutare nume nu e sântu, din cauza cá nu -lu afla in Calendariu si chiar' nici in Menologionu si respective in Martyrogiulu romanu, deórece au fostu fôrte multi sânti si martiri crestini acāroru nume desí au remasu nescrise pre chartia, totusi se pastreza in traditiunea singurateceloru popóre. Apoi cine are la indēmāna si póte restoi Mineiulu si Martirogiulu de câte ori botēza, cá se se convinga cá numele alesu de parenti in adeveru e indusu — ori nu e indusu — in catalogulu sântiloru? Mai incolo multe nume de ale sântiloru usulu — la diferite popópe — astu-feliu le-a metamorfosat, in cātu abia le mai cunosci. Asia la noi pre multe locuri dicu: Vās'a, Vasilic'a, Lic'a, in locu de Vasilie, Nic'a in locu de An'a (Anic'a) si Veronic'a, Sónca in locu de Simionu etc. Cāndu se ceru atari nume, preotulu se cerce numele originalu alu sântului, si acest'a, se -lu induca si in matricula.

In fine trebue se observāmu cá poporulu nostru dela sate nu alege prunciloru sei nume oprite prin legile besericesci, ce'a ce-i servesce spre lauda; baremu de amu pote-o dice acést'a si despre clasele inteligente.

Isidoru Marcu.

Cuprinsulu.

partei besericesci a Foiei besericescisi scolastice pre a. I.

1. Octobre 1887—30 Septembre 1888.

I.

Dupa materia.

- Acte istorice, vedi Documente istorice.
- Adunarea preotiloru a tractului Torontalului, de Laurianu Luc'a. pag. 90—1.
- Adunarea preotiloru aloru trei districte protopopesco greco-catolice din comitatulu Aradului diecesa Oradei mari. 344
- Asociatiunea „Persieiu“ cá institutu de pestrare si creditu, de Ludovicu Marcusiu . . . 311—312
- Beseric'a catolica — Siematismulu bes. catolice din anulu 1888 316
- Cātev'a date despre propagarea crestinismului in seclii primi ai crestinatatei, de Joanu Ceontea 281—283
- Catra cetitori 1—3.
- Cev'a despre fabul'a papisei Joana, de Dr. Victoru Szmigelski 36—38, 72—73, 109—112, 126—128, 145—148.
- Ceva despre o notitia 60.
- Computulu besericescu — S. Georgiu si Pascele, de Beniaminu Densusanu 277—278, 325—327.
- Concursulu de primire in Seminariulu tinerimei gr.-cat. romāne din Blasiu 331—332.
- Conferintiele pastorale, de Dr. Joanu Popu, 33—35, 71—72, 88—89, 150—151, 167—168, 202—204.
- Consacrarea — Momentulu consacrarei eucharistice si epicles'a liturgiiloru resaritene, de Dr. Victoru Szmigelski 389—392.
- Correspondintie. Din dieces'a gr. cat. a Oradei mari 73—74 de Florianu Selagianu; 91—92. Caltoriulu, si de Alesandru Nutiu 112—113.
- Correspondintie. Din dieces'a gr. cat. a Lugosiului, de Petru Valeanu 132.
- Crestinismulu—propagarea crestinismului 281—283.
- Darea equivalentului 186—188.
- Despre susceperea membriloru noi in beserica, de Dr. Joanu Ratiu 17—19.
- Despre provederea morbosiloru cu ss. Sacramente, de Dr. Victoru Szmigelski 19—21, 52—53.
- Detorinti'a persolvirei private a oficiulu canonicu (breviariu) seu a óreloru canonice de Joanu Borosiu 295—296.
- Din viēt'i'a pastoralu. Indrumari pentru pastoru sufletescu, dupa Dr. A. Kerschbaumer de Titu Budu 4—5, 35—36, 55—57, 89—90, 151—152, 163—164, 232—234, 361—2, 375—378.
- Din Archidieceasa 7—8, 24, 96, 116, 132, 152, 166—167, 188, 204, 220, 236, 256, 268, 284, 332, 348, 364, 380.
- Din dieces'a gr. cat. a Oradei mari 40, 60, 76, 91—92, 96, 112—113, 236, 348, 380.
- Din dieces'a gr. cat. a Gherlei 24, 96, 168, 236, 256, 348.

¹⁾ (Cfr. si *Quartalschrift* I. c. Fasc III p. 545).

²⁾ I. c.

Din dieces'a gr. cat. a Lugosiului 40, 60, 90—91, 96, 132, 236, 316.

Documente istorice, de Dr. Joann Ardeleanu:

Documente Georgiu Gabr. Sincal 49—52, 85—86, 125—126.

Documente Joann Inocentiu L. B. Clain de Szád 183, 197—199, 213—216, 229—232, 245—248, 265—266.

Documente Episcopulu Gregoriu Maioru 296—300, 312—316, 330—331, 347, 364, 378—379, 394—395.

Epicles'a liturgiiloru — vedi Consacrarea.

Equivalentulu — Darea equivalentului 186—188,

Estrasu din statutele asociatiunei pentru cultur'a poporului românu din Maramuresiu 96.

Eucharisti'a — Momentulu consacrarai eucharistice si epicles'a liturgiiloru resaritene, de Dr. Victoru Szmigelski 389—392.

Evangelî'a — Ordulu si computarea evangeliiloru, de Joann Borosiu 378—379, 392—394.

Granarie besericesci — scolare — Se fundamu — de Emiliu Vicasiu 266—268, 278—281.

Historica. Vedi Documente istorice si ceva despre fabul'a papisei Joana.

Impresiunea basiliceii monumentale din Strigoniu, de T. Bulcu 54—55.

Invitare de prenumeratiune la „Foi'a“ 125

Iubileulu sacerdotalu alu Papei Leonu XIII de Dr. Augustinu Bunea 69—71, 86—88, 105—108.

Iuridica. Vedi despre susceperea membriloru noi in beserica, s. a.

Meditatiuni—Tatalu nostru, unu ciclu de meditatiuni, de Dr. Victoru Szmigelski 250—253, 283—284, 293—295, 327—330, 341—342, 357—358, 373—375.

Meditatiune — Tatalu nostru, de Is. Rusu 256.

Momentulu consacrarai eucharistice si epicles'a liturgiiloru resaritene. Vedi Eucharisti'a.

Morbulu tempului modernu si sanarea aceluia, de T. Bulcu 164—166.

Multamita publica 40, 162.

Necesitatea si folosulu Foi ei besericesci si scol. 1—3.

Neclolge.

Atmptiu Blasianu si Jacobu Muresianu 8.

Georgiu Popescu 116.

Filonu Orbeanu 152.

Basilii Maioru si Dr. Joann Colceriu 188.

Parteniu Moldovanu si Vas. Abrudanu 204.

Iuliu Lupanu 236.

Michailu Sierbanu 256.

Mari'a Banuti n. Comsi'a 268.

Leontinu Leonteanu si Stefanu Manfi 284.

Jacobu Bolog'a 316.

Joann Kuuk 380.

Iustinu Moldovanu 396.

Observatiuni cu privire la reportulu, ce existe intre beseric'a românesca greco-catolica si beserie'a romano-catolica, de Dr. A. Bunea, 148—150, 161—163, 184—186, 199—202, 216—218.

Oficiulu canonicu sau orele canonice — detorinti'a persolvirei private a — , de Joann Borosiu 295—296.

Paresemele ss. pre tempulu S Christostomu, de Joann Borosiu 218—220, 234—236, 248—250

Pastoralia. Vedi Din vieti'a pastoralia. — Despre provederea morbosiloru cu ss. sacramente. — Conferintele pastoralia.

Petrecerea parintelui Radu la Bucuresci, de Dr. A. Bunea 21—23, 53—54.

Poesii.

E servulu lui Christosu de Joann Macaveiu 57.

Oda cu ocaziunea iubileului sacerdotalu alu gl.

Pontifice Leonu XIII de Adal. Pitucu 108—109.

Tatalu nostru, de Is. Rusu 256.

Predice — Discursuri funebrale — Panegiricu.

La inmormântarea lui T. Cipariu, de Dr. Joann Ratiu 5—7.

La mormântulu lui Timotcu Cipariu, de Joann Germanu 23—24.

La s. Demetriu, de Basilii Ratiu 38—40.

La s. Archangelii, de „ „ 57—60.

La intrarea in beserica a Presântei Nascătoare de Domnedieu, de Basilii Ratiu. 74—76.

In onórea sântului Nicolau — panegirea de Dr. Augustinu Bunea 92—95.

Despre vestirea cuvântului lui Domnedieu adeca despre ascultarea predicatiunei, de Alexandru Nutiu 128—132.

Pentru serbatórea invierei Domnului nostru Isusu Christosu de Dr. Basilii Hossu 253—256.

Vieti'a si invetiatur'a lui Isusu Christosu, dupa E. Aug. da Montefeltro de J. Borosiu 342—344, 358—361.

Tatalu nostru. Vedi Meditatiuni.

Programulu partii besericesci a Foi ei besericesci si scolastice — cf. si statulu redactarei 3.

Reportu despre adunarea pr. a tractului Torontalu, de Laurianu Luc'a 90—91.

Raportu despre adunarea preot. aloru trei districte prot. comit. Aradu, diec. Oradei mari. 344.

Revista — cf. varietati. 7—8, 24, 40, 60, 76, 96, 116, 188, 220, 236.

Ritualia — liturgica. Vedi Momentulu consacrarai eucharistice . . . si in bibliografia: Cele optu tonuri besericesci.

Sântulu Georgiu si Pascile, de Benjaminu Densusianu 277—278, 325—327.

Schematismulu besericeii catolice din anulu 1888 316.

Sciri personali, denumiri, promovari cf. Revista, Varietati. 8, 24.

Seminariulu Archidiececanu din Blasiu — Din 7—8.

Seminariulu episcopescu de Gherl'a — Din — 24.

Seminariulu Archiepiscopiei latine de Bucuresci 168.

Seminariulu tinerimeii române gr. cat. dein Blasiu 331—332.

Se fundamu granarie besericesci — scolare, de Emiliu Vicasiu 266—268, 278—279.

Statutele asociatiunei pentru cultur'a poporului românu din Maramuresiu 96.

Statutul referitoriu la redactarea si administrarea organului „Foi'a besericesca si scolastica“ 3—4.

Tatalu nostru. Unu ciclu de meditatiuni, de Dr. Victoru Szmigelski. 250—253, 283—284, 293—295, 327—330, 341—342, 357—358, 373—375.

Tatalu nostru — meditatiune, de Is. Rusu. 256.

Unirea s. si desvoltarea nóstra nationala, de Adalbertu Pitucu 344—346, 362—364.

Varietati cf. Revista. . . 152, 168, 204, 256, 268, 284, 316, 332, 348, 364, 380, 396.

Viéti'a si invetiatur'a, lui Isusu Christosu dupa E. Aug. da Montefeltro, de Joanu Borosiu 342—344, 358—361. (Va urmá).

Insciintiare.

In 20 Septembrie a. e. st. n. la 10 óre a. m. se vá tiéné la subserisulu o consultatiune — in caus'a redactarei ulterióre a foiei besericesci si scolastice, — la care se chiama prin acést'a cu tóta onórea colaboratorii si membrii consortiului, atátu cei din locu, cátu si cei din provincia.

Blasiu I Sept. 1890.

Dr. Joanu Ratiu,
redactoru si presiedinte.

† Cardinalulu Newman.

Beseric'a si sciinti'a catolica au suferitu un'a dintre cele mai sémfite pierderi prin mórtéa ilustrului Cardinalu Joanu Enricu Newman. O violenta aprindere de plamáni a pusu capetu vietiei acesteia binecuvéntate. Etatea de 90 de ani impliniti ne pregateá incátuva la catastrofa acést'a, si totusi acum cându s'a intémplat, ne sémfimu adéncu intristati si mahnuti. Pentru-cá fericitul cardinalu nu a fostu numai glóri'a Angliei, ci a fostu totuodata, dupa cum s'a esprimatú Windthorst in congresulu dela Coblenz, si unulu dintre cei mai insemnati barbati ai vécului nostru.

Inaintea sciintiei si a eruditiunei sale unite cu modesti'a si sinceritatea cea mai mare se inchináu cu respectu chiaru si contrarii lui cei mai inversiunati. Astu-feliu cea mai mare fóia „Times“ marturisesce, cá Newman prin virtutíle, sciinti'a, eruditiunea si elocinti'a sa a adusu asupr'a natiunei sale chiar' atát'a gloria cá ori si care generalu seau diplomatu alu secolului acestuia.

Viéti'a Cardinalului Newman este un'a din cele mai interesante. Fú nascutu in 1801 in Caling lângá Londr'a. In etate de 26 ani, anume in anulu 1827 deja fu denumitu de profesor la universitatea din Oxford si totuodata predicatoru la o besericé anglicana. In 1833 se facú redactorulu foiei „British Critik“ si totuodata capulu partidului besericescu puseyiticu, care partídu formá razemulu celu mai puternicu alu besericeii de statu anglicane in contra catolicismului. Numeróse suntú scriptele iesite din pén'a profesorului Newman, tóte cu scopu de a combate si de a împiedecá progresele catolicismului. — Si ce se vedi? Cercándu profesorulu Newman probe in contra besericeii catolice, a aflatu din contra, cá numai acést'a e beseric'a mántuítóre a Domnului nostru Isusu Christosu. In 1845 elu se duse la Rom'a, si acolo la morméntulu Apostoliloru a depusu marturisirea solemná a credintiei celei adeverate. Se facú mai târdiu preotu si calugaru oratorianu, si ajunse si la demnitatea cea inalta de cardinalu.

Scriptele lui numeróse, admirate de lumea intréga, datéza dela témplu conversiunei sale. Amintímu cele mai insemnate: „Apologia pro vita sua“; „Papatulu si revolutiunea“; „Incercári critice si istorice“; „Predicele“ si „Callista“, care opu din urma e unulu dintre cele mai minunate producte ale beletristicii crestine.

Si acum cardinalulu Newman nu mai este intre moritori. Elu de siguru si-a primitu resplat'a démna a oste-neloru sale. Noi se ne rogámu, cá Domnedie se dé besericeii sale multi atleti de acestia, fiindu lipsa fórté mare in témpurile grele in cari traímu. H.

Varietáti

Din'a Nascerei Majestatii Sale a fostu serbatorita la noi, cá totudeaun'a cu pietatea si cu pomp'a cuvenita. De astadata inse la ridicarea serbárei s'au mai adausu si pomp'a militara, in orasielulu nostru neindatinata. Music'a regimentului 62 de infanteria inca din presér'a serbárei ne-a pregatitu la insemnetatea dílei urmatóre, percurgéndu stradele cu sunetele imbucurátore ale instruminteloru sale. Din'a serbárei a fostu anunciata cu 21 salve de tunuri si éراس de music'a militara. La Sánt'a Liturgía, la care, cá totudeaun'a a pontificatu insusi Escelenti'a Sa Preasántítulu Domnu Metropolitu cu o asistintia fórté numerósa, a luatú parte intregu corpulu oficerescu in frunte cu Generalulu-majoru Zorics; precum si auctoritátile civile din locu. La amintirea intreitá a numelui augustu alu Majestátii Sale s'a cántatu de cátra corulu catedralu innulu imperatescu, éra militi'a postata inaintea catedralei a salutatu cu salve. Dupa Sánt'a Liturgía a fostu comandata militi'a la rogatiune, si Escelenti'a sa a binecuvéntat'o trecéndu pre dinaintea frontului. — Dupa ace'a corpulu oficerescu, auctoritátile civile, si clerulu gremialu au presentatu Escelentiei Sale omagieile lorú facia cu august'a Persóna a Majestátii Sale, rogándu-lu cá aceste sémfiminte se se indure a-le inaintá la treptele inaltului tron. — Dupa tóte aceste a urmatu pránzulu splendidu oferitu de Escelenti'a Sa Domnulu metropolitu, la care afara de cleru si auctoritatea civila a luatú parte intregu corpulu oficerescu dela regimentulu 62, si unii oficeri si din regimentulu 64. Toastulu pentru Majestatea la ridicatu Preasántítulu Domnu metropolitu cu elocinti'a-i indatinata si cunoscuta. Toastulu a fostu ascultatú in petióre si salutatu cu unu intreitu „se traiésca“; éra music'a asediata in parculu metropolitanu intoná innulu imperatescu, precándu tunurile cutremuráu aerulu cu salvele lorú. Astufeliu a fostu serbatorita acést'a dí insemnata, care in memori'a totoruru celoru ce au asistatu va fi de siguru multu témpu neuitata.

— Din incidentulu manevreloru orasielulu nostru a avutu óspeti ilustrí, si anume pre Escelenti'a Sa comandantulu de corpu Antoniu bar. Szveteney si pre Serenitatea Sa Divisionariulu Principele Lobkowitz, cari améndoi au fostu impreuna cu suit'a lorú óspetii Escelentiei Sale Domnului metropolitu.

Anunciu. Tragerea Loteriei de binefacere pentru decorarea *Catedralei Sántului Iosifu* din Bucuresci s'a intémplatú in 29 st. v. a. c. — Spatiulu foiei nu ne permite se publicámu List'a intréga. Déca cineva dintre cetitorii nostri nu ar' cunósce rezultatulu tragerei, -lu rogámu se ne comunice pre o carta de corespondintia numerii sei, si noi la rubrica „Post'a Redactiunei“ -i vomu respunde cá óre cástígat'a seau bá.

(Denumire.) *Juliu M. Montani* v. ppulu Giurgeului au fostu denumitu de vice-protopopu alu Rosiei montane si de parochu in Zlatn'a.

— **(Necrologu).** In 22 Augustu st. n. am petrecutu la repausulu eternu pre multu regretatulu *Emiliu Vlass'a* fostu oficialu la judecatori'a cercuala din locu. Lu-de plángu afara de veduv'a si pruncii, nemángaiatii lui parint Rmulu Elia Vlass'a, canonicu metropolitanu cu sóci'a, precum si rudeniele numeróse.

Dorímu repasatului fericirea eterna, éra familiei in-tristate mángaiare!

Partea scolastica.

Se ne nisumu a deveni totu mai practici la instruare.

II.

2. Avemu se ne indreptâmu atentiunea asupra *relei pronunçiarî a unoru sunete* din limb'a poporala, cari i detragu fôrte multu din frumsetia si corectitate si se nu ne liniscimu pâna atunci, pâna cându nu vedemu sporiu crescându in acést'a directiune practica. Aici, cá si cu privire la cuvintele streine, avemu nesce piedeci fôrte greu de invinsu. Poporulu sateanu tiene cu inderetnicia la modulu graiului seu — elu e conservativu in tôte — si acést'a e o insusire din multe puncte de vedere, fôrte de lauda, încâtu privesce mai cu séma trecutul, cându n'a avutu cine se -lu invetie o limba mai curata de streiuismu; astadi inse se pôte preface acést'a virtute in vitiu. Pre bas'a conservatismului, ce -lu predomnesce pre poporulu sateanu, elu nice acum nu face pasi mai insemnati in privinti'a cultivării limbii sale. Ce direge scól'a, famili'a si societatea érasî strica. Copilulu, care pre câtu tîmpu vorbesce cu invetiatoriulu seu, vorbesce binisioru, indata ce ese din scóla -si schimba érasî modulu celu corectu de vorbire si apuca din nou pre calea cea rea. Causele acestei aparintie triste suntu fôrte multe; dar' intre ele se numera negresitu si impregiurarea, cá gramatec'a nu se propune cum se cuvine, adeca in modu mai practicu.

Si acum se vedemu unele *sunete*, cari se pronunçia ne corectu din partea poporului sateanu:

a) *gh* se pronunçia in locu de *b* pr. *ghine*, in locu de *bine*; pe unele locuri *gh* se pune si in locu de *d* pr. *ghestulu*, in locu de *destulu* etc. dar' audi câte odata si *b* in locu de *gh* pr. *binda*, in locu de *ghinda*; apoi *gh* in locu de *v* pu. *ghieru* in locu de *vieru*, *ghinu* in locu de *vinu* s. a.

b) *ch* in locu de *p* pr. *cheptu* in locu de *peptu*, *cochii* in locu de *copii*; pre unele locuri punu *pchi* in locu de *pi* pr. *copchii*, in locu de *copii*, *popchii*, in locu de *popii* etc. etc. ba schimba si pe *ch* cu *p* pr. *peia* in locu de *cheia* etc.

c) *hi* in locu de *fi* pr. *hia* pentru *fia*, *hina* pentru *fin*, *hiru* pentru *firu* etc.

d) *m* se schimba cu *n* s'au (ny) pr. *Nichaila*, in locu de *Mihaila*, *nie* in locu *mie*, *nire* in locu de *mire*.

e) *și* in locu de *f* pr. *sia* in locu de *fia*, *sina* in locu de *fin* etc.

f) *ch* (ty) in locu de *t* pr. *chinda* in locu de *tinda*, *chéca* in locu de *téca* etc.

g) *v* pe unele locuri se lasa afara pr. *ita* in locu de *vita*, *inu* in locu de *vinu*, *ia* in locu de *via* etc.

Esemplele de acést'a natura se gasescu in tôte bucatile

de lectura a-le legendariului si copiii trebuiescu facuti ne-interruptu atenti la gresielele din limb'a poporala, in asemenare cu limb'a literara din legendariu; astu-feliu inca se pôte influentiá mai cu succesu facia de cultivarea limbii, decâtu declinându si conjugându pr. si in locu de a face atâtea definitiuni seci.

3. Déca e cá chiar' se nu desconsideramu de totu propri'a gramateca (etimologi'a) si nici nu o potemu face acést'a apoi se invetiamu si de aici: cari suntu *defectele din l. poporala* si cum suntu de a-se indreptá acelea s. e.

a) invetiându despre articularea substantiveloru se le aretam, cá poporulu, preste totu lasa afara in pronunçia articulu *lu* in Nom. si Acus. pr. omù e bunu, in locu de *omulu* e bunu; ajuta pre omù seracu! in locu de . . . *omulu* . . Asia -lu aducemu pe copilu si cá se scrie corectu limb'a si invetiarea articulu n'are se fia o invetiatura séca, teoretica ci practica. Acolo, pre unde la art. *le* poporulu mai adauge unu *a* se li se arete, cá acést'a inca e o gresiéla, ce trebue indreptata in vorbire si pe bas'a acesteia si in scriere s. e. *câne-le*, in locu de *câne-lea*, *oi-le*, in locu de *oi-lea* etc.

Se li se arete cá nu e bine a-se díce la numele proprii in Genet.: a lu Petru, in locu de a lui Petru si mai cu séma cá nu e corectu dísu: a lu Maria, in locu de a Mari-ei etc. etc.

Aici se potu deprinde scolarii, prelânga o propunere practica, si la scrierea corecta a subst. nasc. cu articlu in Pluralu s. e. se nu scrie: *ómenni* suntu buni, in locu de *ómenii* suntu buni etc.

De asemenea la art. secundariu, cá nu e bine a se díce: a meu (masc.) in locu de *alu* meu, a mei, in locu ai mei, nice a mele in locu de *ale* mele.

b) La numele proprii, prelânga regul'a, cá ele suntu de a-se scrie totu déun'a cu litera mare, care e o regula insemnata ortografica, ce e de a-se deprinde in totu tîmpulu destinatu pentru scóla, prelânga acést'a mai suntu de a-se combate unele schimosituri si elisiuni, ce obvinu sp. e. Se díce pre unele locuri: *mè Jó!* *Mè Gheo* etc. in locu de: *mè Jóné!* *Mè Gheorge*. De asemenea: *Sandu*, *Cul'a*, *Litia*, *Mel'a*, *Sónéa*, *Pèt'a*, *Vás'a*; *Buc'a* *Mi'a*, *Nuti'a*, *Vet'a*, *Vin'a* etc., in locu de: *Alesandru*, *Niculae*, *Mihaila*, *Simionu*, *Pentru*, *Vasilie*; *Bucur'a*, *Mari'a*, *Anutia*, *Elisavet'a*, *Savin'a* etc.

Aici, cá e verb'a de elisiuni neiertate si de schimosituri de limba, se mai aducu unu esemplu din limb'a poporului: „*mè-ucu a ca- s'a auc'unu sacu*“, adeca „*mè ducu a casa s'aducu unu sacu*“. Intrebu acum, ce intielesu pôte avea dara declinarea si conjugarea, cu cari se mortifica scolarii câte 4 ani si mai bine in scól'a poporala si la schimosituri cá cea citata mai susu si altele cá ea, pôte

nu se facu atenti neci batar'odata in intregu periodulu scolastecu?

c) Ce folosu potu trage, mai departe, scolarii s. e. din conjugarea verbeloru si in specialu din conjugarea *verbeloru conjugatóre*, déca ei nu se facu atenti la defectele, de cari suferu acestea in vorbirea de tóte dílele, de unde urméza, cà neci scrierea lor nu póte fi corecta? Ce folosu practicú póte urmá din impregiurarea, cà se definesce; ce se numescu verbe ajutatóre, cà cari suntu si cà cum se conjuga; déca se trece fugitivu preste ele si celu multu, déca cându si cându se mai si alegu din piesele cartii de lectura? Copilulu si in urm'a acestei tractari vá intrebuintiá necorectú in vorbire verbele ajutatóre.

Deci pe venitoriu se clarificámu lucrulu in acést'a privintia, se aretámu scolariloru, ce are poporulu bunu si ce réu s. e.

Nu e bine in pens. I. io *sânt*, s'au io *escu* in locu de: eu sum.

Nu e bine in pers. III. *este* in locu de *este*. Nu e bine in pers. I. din plur. *sântemu*, in a II. *sânteti*, in a III. *sântu* in locu de: *suntemu*, *sunteti*, *suntu*.

Se le aretámu cà nu e bine cà, in a III. pers. din sing. a verb. ajut. am, in locu de *a*, dícu *au* s'au mai multu *o*, asia: ea *au* mersu, s'au ea *o* mersu, in locu de: ea a mersu; cum apoi si scriu. De asemenea, cà nu facu bine cei ce in a III pers. plur. dícu si scriu *a* in locu de *au*, cea ce se intémpla mai multu prin Romani'a s. e. Ei *a* gatitu . . . in locu de; ei *au*.

Se le aretámu gresielele ce obvinu la verbulu ajut. voiu s. e. eu *oi*, tu *ái* s'au *i*, elu *o* s'au *a*; apoi noi *omu*, voi *íti*, ei *oru*; in locu de: voiu, vei, vá; vomu, veti, voru etc.

Neci unu feliu de verbe nu se folosescu asia de multu in vorbire cá verbele ajutatóre; de aceea ele suntu de a-se tractá in unu astu-feliu de modu cá, neci din punctulu loru de vedere, corectitatea limbei se nu suferu.

d) Câte gresieli nu se facu chiar' si din partea scolariloru mai mari s. e. la concordarea verbeloru cu subst. s'au pronumele? Asia: copiii merge, ómenii se duce, fetele *va* cântá, in locu de . . . mergu, . . . se ducu, . . . voru cântá. Er' acestea gresieli cu ocasiunea conjugáriloru trebuiescu indreptate, asemenea si alte; altucum instructiunea din gramatica n'are neci unu folosu practicú.

e) Gresiele de indreptatu suntu inca destule la tóte pârțile vorbirei, din cari eu in sa voiu aretá numai unele, ce suntu de a-se indreptá cu ocasiunea propunerei respectiveloru pârți de vorbire s. e. *la pronume*: *a* meu, a nostru, a nósta, ahást'a, aiest'a, hál'a, a hálui'a, ástia in locu de: alu meu, alu nostru, a nóstra, acest'a, acelf'a, aceluia, acestia etc.

La *numerale* s. e. unu spe-ce, dóuedie-si unu, in locu de: unu *spra-diece*, dóuedie-*ci* si unu;

La *prepusetiuni* s. e. *câta* mine, *peste* rîu, *su* mésa, *a* munte, in locu de: *câtra* . . . , *preste* . . . , *sub* . . . , *la*.

La *conjunctiuni* s. e. pentru-cà, de aia, pintu-ce? *vii* *o* ba? in locu de: pentru-cà, de aceia, pentru-ce? . . . ori . . . etc.

La *adverbia* s. e. nimic'a (nyinyic'a), numa, adhia, in locu de: nimic'a, numai, abia s. a.

La *interjectiuni* s. e. *ioi* in locu de vai s. a.

4. De mare insemnatate este in scól'a poporala si propunerea pârții aceleia din gramateca, care aréta modulu scrierei corecte (*ortografi'a*); dar' in acést'a privintia inca este aprópe intunecime in scól'a poporala.

Numai chiar' in *abecedariile* bune, destinate pentru anulul I de scóla, este tractatu mai cum se cade si adeva in modu practicú materialulu ortograficu. Modulu acelf'a de procedere ni-ar' putea servi încátu-va si nóue cá modelu la tractarea ortografiei, firesce amplificándulu pre bas'a pieselorú din cãrțile nóstre de lectura.

Credú, cà in cele de mai susu mi-a succesu a aretá cà nu suntemu destulu de practici in instruire, si cà nu declinarea si conjugarea, neci definierea pârțiloru cuvântárii, a pârțiloru propusetiunei si a speciiloru de propusetiuni, póte se fía scopulu invetiarei gramaticiei in scólele poporale, ci adeveratulu scopu este: cá vediendu si convingándu-se scolarii, care este *limb'a cea corecta*, pre care trebuie se o vorbéscu toti Români de pretutindenea, si tutu-odata vediendu si *multele defecte a-le limbei poporale din comun'a loru* — punéndu-le acestea dóue alternative dí de dí in comparatiune, pre bas'a gramaticiei — astu-feliu se ajunga cu tēmpu „*a -si vorbi si a -si scrie limb'a bine si fãra smintele*“.

Sistemulu lui Fröbel

(Continuare din Nr. 20).

„Educatiunea moderna“.

„Ideile principale pedagogice ale lui Fröbel si aplicarea lorú in familia, in gradin'a de copii si in scóla; de Augustu Köhler“.

(Continuare).

In familia mam'a este pentru copilu punctulu centralu; pentru ace'a dífus'a trebuie a fía ajutata, si fórté adeseori ea trebuie se fía chiar' suplinita; acést'a inse mai bine se póte face prin ajutoriulu altoru mâni si anume femeiesci. In modulu acest'a copilulu ajunge in legatura cu membrii altoru familii. Nutremētulu trupului si iubirea, singure numai suntu de ajunsu, pentru a face destulu boldului seu spre activitate. Sentiurile copilului si membrele corpului seu se misca, ér' spiritulu lui cauta mai multu nutremētú.

Copilulu voiesce se véda, se auda si se pipaie, cu unu cuvēntu elu voiesce se faca intrebuintiare de sēntiurile sale in genere; membrele sale se misca, pentru cá se faca schimbãri in lumea din afura. Lucrurile din odaie si din giurulu ei dan materialulu din destulu spre acestu scopu. Dar' copilulu trebuie se i se dea preste totu loculú o mâna de ajutoriu. Acestu ajutoriu i se vá intinde de câtra mama tata, fratí, surori, servitori, rudeni si amici.

Boldurile spre asociare in copilu se trediescu si se desvólta de tîmpuriu. Elu se nfsuesce a mari cerculu ce -lu incungiura.

Inca inainte de a fi capabilu cá se pasiésca seau se se tîrîésca preste pragulu casei, prunculu este dusu afara in natura, in casile altor'a si in modulu acest'a vine in atingere cu vecinii si amicii, cu copiii din alte familii si cu persóne, cari suntu necunoscute casei parintiesci. Astufeliu copilulu devine atinsu de influintiele societátei celei mari. Si óre acestea potea-i ar' fi stricatióse? Ba. Numai in casulu cându aceste influentie nu suntu precum ar' trebui se fia ori cându trecu preste granitiile recerute. Afara de acést'a, influintiele acelea nu suntu numai recomandabile, ci suntu neincungiuratu de lipsa puntru sugatoriu. Comunitatea politica si statulu, -lu socotescu pre copilu, numai decátu dupa nascere, cá copilulu loru propriu. Amêndóue aceste cercuri mari sociale facu bine cá procedu astu-feliu; ar' potea face in sa si mai multu pentru acei copii, cari se prapadescu in familiile stricate, crescêndu numai in scól'a pecatelor. Fia care omu tiena-se elu de ori si care natiune, de ori care statu, ori religiune, are unu dreptu cu privire la ori si care copilu, pentre cá este unu copilu alu neamului seu. Omulu celu adevratu vá stimá si ouorá pre ori care copilu, -lu vá ajutá in casu de lipsa si in periclu -lu vá aperá. Elu se socotesce destinatu chiar' de providentia cá educatoriu alu acelor copii, cari se afla in apropiarea lui si a-i acelor'a pre cari -i vá întâlni in a s'a viétia. Biserica inca recunósee pre copilu numai decátu dupa nascere, cá unu medulariu alu comunitáti s'ale si staruesce a influentiá, in modu binefacatoriu, asupr'a lui. Cea mai de lipsa recerintia pentru prosperarea educatiunei copiiloru este, fara indoiéla, o viétia de familia in adeveru crestina. In modulu acest'a vedemu pre copilu introdusu inca de cei de ântâiu a-i sei conformu chiamarei s'ale, in viétia care -si are fundamentulu seu in cele trei mari cercuri: *natur'a, omulu si Domnedieu*.

Copilulu are se fia crescutu pentru tóte cercurile sociale ale omului. Incátu privesce famili'a, acést'a crescere se face in familia ce este unu statu precum si o comunitate besericésca in miniatura, crescerea in casa este de ajunsu in cei de ântâiu ani pentru educatiunea facia cu famili'a, precum si in ce privesce cele alalte cercuri ale vietiei. Dar' numai decátu, dupa ce in copilu s'au desceptatu, instinctele de asociare precum si cele de activitate, ceea ce se intempla cam pre la implinirea anului alu 3-lea, atunci educatiunea, fiendu cá apartine unei societáti mai mari, are de a se face si ea intr'o societate mai mare de deosebiti copii cu vârsta cam asemenea, si care educatiune e de a se dá fia carui copilu, fiendu acést'a condusa de femei, cari s'au devotatu educatiunei. Institutulu acest'a numitu *gradina de copii*, nu trebuie se suplinésca crescerea din cas'a parintiésca, ci cu dñs'a se mérga mâna in mâna.

Precum omulu ajunsu mare, póte si chiar' trebuie se

fia totu deodata unu bunu membru alu familie, precum si unu bunu cetatianu; totu asia potu fi si trebuescu condusi copiii, dela alu treilea pana la alu siéselea anu, cá se fia totu de odata buni copii in familia, precum si buni inventiacei a-i gradinei de copii.

Amendóue acestea instituite; cas'a parintiésca si gradin'a de copii se nu lase nici odata din vedere punctele ce le unescu.

Déca se vá urmá si in un'a si in cealalta totu aceasi lege Domnediésca, déca in ambele vá esistá iubirea reciproca a crescatoriloru si a discipuliloru, déca de amêndóua acestea institutiuni copilulu vá fi intielesu in intréga fiinti'a s'a, este imposibila de a nu se face o educatiune sanetósa din tóte punctele de vedere. Pre lângá acestea, metodele si mijlócele gradinei de copii suntu chiar' acelea cari s'au intrebuintiatu spre crescere totu-de-a-uu'a in familiile cele bune. Pentru copii de acelea familii, cari nu -si implinescu datoriile lor, gradin'a de copii este un'a dintre cele mai mari binefaceri, ce potu se esiste. De óre ce copilulu neglidentu afla batar' aici unu asilu de buna ingrigire. Dar' chiar' si in casulu cându educatiunea din familia este vrednica de a fi numita buna, gradin'a de copii nu este de prisosu nici pentru copiii acestoru familii. Pentru cá chiar' si in cea mai buna educatiune din familia se presenta gresiele si lipsuri, cari nu se potu delaturá, de cátu in mijloculu unei societati mai mari.

Educatiunea din familia, fara cea de afara nu ar' potea indreptá nici cându interesulu personalu si egoismulu de familia. Egoismulu de familia este totu asia de stricatiosu pentru viétia curatu nationala, precum este socotitu de reu si interesulu personalu pentru fia care membru alu unui poporu. Numai singura gradin'a de copii este in stare de a indreptá scaderile interesulu personalu, precum si de a delaturá pre cele rezultate din egoismulu familiei. Preste totu, numai gradin'a de copii póte se vina cá unu institutu de colectiune, in ajutoriulu tuturor familielor, ce suferu de unele scaderi, ori suntu decadiute; bine inse se fia intielesu, cá o asemenea gradina se fia la culmea misiunei sale. (Er la culmea misiunei sale, din punctu de vedere pedagogico-didacticu, numai atunci póte se fia gradin'a de copii, cá si scól'a poporala din tóte statele culte, déca, dintre alte multe recerintie, nu-i vá lipsi elementulu seu celu mai insemnatu: *limb'a materna*; ér' prin introducerea si a altoru limbi, pre langa cea materna, in gradinile de copii, precumu si in scólele poporale, mintea copilului nu se luminéza ci se produce numai unu feliu de zapacéla in capulu lui, de care n'are privilegiu se se scape, de cátu tinerulu ce trece in scóle mai inalte si nu si aprópe totalitatea eleviloru si elevelor din gradinile de copii si acelor din scólele poporale, cari remanu numai cu cunoscintiele castigate in aceste instituite.

R. Simu.

De pe câmpulu educatiunei practice.

Inviatiuni pentru parinti.

Mam'a intielépta dupa Kist.

Unu anumitu fiu, (de presentu preotu bravu) asupra caruia mama sa, o femeie cu simtiementu crestinescu, aplicase deja tôte medilócele disciplinari, intr'unu tîmpu a spartu o tabla de feréstra la cas'a unui vecinu. Mama-sa ceréndu-i esplicatiuni asupra acestei insolente fapte, elu avu destula reutate de a negá totulu. Plina de amaratiune acumu nobil'a mama nu mai scia ce se faca; in dorerea si intristarea ei nu scia cum se se ajute. Dupa-ce inse oftá cátu-va tîmpu inaintea crucifixului pentru ca se se mai usioreze, in tacere pachetéza câteva bucati de vestminte de ale fiului seu, -i preda pachetulu si solenelu si seriosu -i díce: — „Éta aici suntu materialele tale copilu pierdutu, mergi la streini! nu te recunoscú mai multu de fiulu meu, departézate inca in asta nópte! dute acum indata!“ — La acésta se infrânge ánim'a copilului, cade in genunchi la petiórele mamei sale, recunósce totulu si intre lacrimi promite ameliorare. Inse mama-sa e neinduplecabila — nu se indura, ci prinde copilulu de mâna, -lu duce pâna la usia, -i víra pachetulu subsuóra, -lu impinge incetu pe usia afara si incuie usi'a. Éta acolo stá acum fiulu pierdutu in nóptea intunecósa, in frigulu taietoriu, fâra tata si mama (tatalu seu murise deja) fâra cuartiru si capatáiu. Unde se se duca bietulu copilu? Unde se afle cuartiru, unde se petréca nóptea? Se suie la usia, apasa clantia, inse oh! usia e incuiata. — „Pentru mil'a lui Domnedieu, iubita mama, deschide usi'a, eu voiú fi bunu“. — Inse tacere mormentalá e in launtru si spre inspaimântarea sa in odaia stîngu lumin'á. Asiadara e alungatu, asiadara intr'adeveru nu are mai multu nici mama, nici casa. Din ochii bietului copilu curgu lacrimile sîróie. Nespusu de mare e dorerea si tortur'a animei sale. Acum simtiesce elu ce insemnéza a fi fâra de mama, a sta fâra acoperementu sub ceriulu liberu. Amara parere de reu -i torturéza ánim'a. Si déca mama-sa éra si-ar' deschide bratiéle spre a-lu primí — oh! nice odata nu o ar' mai intristá. Inse dínsa si-a intorsu faci'a de cátra elu, l'a alungatu — si acum a devenitu orfanu, parasitu; fâra nice unu scutu stá aicea in nóptea gerósa cu totu ce are. Cuprinsu de o dorere nespusa pasiesce mai departe retacindu in tóte pârtile pâna ce ajunge la ambitulu unui templu. Aci -si afla asilu intr'unu foisioru de alaturi, se alipesce de usi'a cea rece, geme si se róga. Óre va asculta Domnedieu rogatiunea pruncului penitentu si va inmoió ánim'a mamei lui?

Unu barbatu trece pe acolo, aude suspinarea, afla copilulu, -lu cunósce, -lu conduce acasa, vorbesce cu mam'a, si impreunându rogámintea sa cu lacremile copilului, acést'a in fine -lu értá si éra -lu primesce si recunósce de fiulu seu. Ahea se va fi intorsu vre-odata copilu la ánim'a mamei sale cu atáta ardóre si parere de reu ca si fiulu

pierdutu. Si dela acestu tîmpu in colo a urmatu in tóte dupa dispusetiunile mamei sale, si in totu déun'a fâra nice o contradfcere s'a supusu si celei mai mici dorintie a ei. — Medicin'a a folositu, càci a fostu aplicata cu intieleptiune si prudentia. Incátu s'a potutu cu iubire si crutiare, inse cu seriositatea cuvenita. Judecat'a a fostu rostita in cuvinte pucne si in modu mai multu dorerosu, éra nu prin cuvinte insultátóre si revoltátóre. Inse esecutarea judecatei a urmatu indata si brav'a mama nu s'a abatú cátu-si de pucínu dela aceea. Nu s'a lasatu a fi cuprinsa de mania nebuna si in alegerea pedepsei disciplinarie nu s'a pripitu, ci mai ántáiu s'a rogatu si a cugetatu asupra modului de vindecare. Da! intru pedepsirea prunciloru trebue se incungiurámu ori-ce manie si iritatiune si intru alegerea midilócului disciplinaru nu trebue se ne grabimu. Pruncii suntu a-se pedepsi cu paciintia si seriositate amesurata.

Mani'a nu e buna la nice unu casu, càci ea nu vine din anima curata, nici din iubire, ci din besic'a de fiere, din egoismulu ofensatu, din carne si sânge, din patima órba, si pentru aceea, ceea ce dícu si comitu parintii si educatorii prin mania si iritatiune nici cându nu va petrunde la ánim'a pruncului, ci din contra numai amarescu si obstinéza ánim'a acelui'a. Pripirea si mani'a adese-ori -lu rapescu pre omu la cuvinte injuratóre si insultátóre, la defaimare si blastemu, ceea ce e fórte reu, càci cuvintele injuratóre si dejositóre inadusia simtiulu de onóre alu pruncului, -lu descúragiéza si -lu facu astu-feliu indiferentu si renitentu, -lu iritéza si facu inutile ori-ce pedépsa urmatóre. Afara de acestea a injurá si blastemá e pecatu de mórte si scandalu gravu facia de prunci, si pedéps'a primita intre astu-feliu de cuvinte nu -si are nice unu efectu. Si apoi bine se scie parintii cá pedepsindu-si fiii loru intre sudalme si blastemuri, chiar' si insi-si peatuescu si merita pedepsire dela Domnedieu. Mai departe pâna ce -si crescú si pedepsescu astufeliu fiii pentru erorile comise, insisi parintii invétia pre prunci la dóue pecate de mórte. Dar' ce ar' si folosí pedéps'a croita intre pecate de mórte. Si ar' tramite Domnedieu darulu seu preste aceea, cându parintii -si pedepsescu fiii injurându si blastemandu? Si ce e mai multu, in mania si iritatiune omulu nu cunósce margini si mesura uice in cuvintele nice in faptele sale si astu-feliu in stare agitata usioru aluneca la nedreptáti si abusuri.

Ce face mani'a?

Unu parinte infuriatu preste mesura pentru óre care petulantia a fiului seu se repedí asupra acestui'a si -lu loví cu pumnulu dreptu in capu. Copilulu numai decátu cadiu la pamentu si éta-lu cadavru rece. Vediéndu acést'a nenorocítulu parinte din desperatiune (prin mórte violenta) si-a curmatu firulu vietii. Intru adeveru grozayú lucru!

O mama in mani'a sa aruncá o bucata de lemnu aprinsu in faci'a ficei sale. Lemnulu aprinsu nimeri in

ochi, si de unu ochiu orbí, éra de celu alaltu patimesce si acumu.

Astu-feliu de casuri suntu nenumerate. Câti prunci suferu de urechi seau suntu chiar' surdi in urm'a maltratariloru suferite dela parinti. Câti copii in urm'a pedepseloru inumane au pe capu petece plesinge, in gura stirbituri, suntu ghebosi de spate si câti nu suferu de aceea vatematura, in urm'a careia suntu palidi si debili, si pre care nu voiescu a o numí mai de aprópe, despre care inse multe ar' poté povesti strajaculu de paie. Câti si-au pierdutu facultátile mentali si s'au tēmpitu in urma pedepseloru fàra de minte, pre cari parintii le-au aplicatu asupra loru in mania si furia.

E grava raspunderea acést'a inaintea lui Domnedieu, mare nedreptate facia de prunci si enorma paguba pentru insisi parintii, cari suntu detori a sustiné si nutri in tóta viéti'a pe copiii loru plagati pâna la schilavire. Oh! nu fiti asiadara torturatorii si carneficii propriului vostru corpu si sânge, nu torturati pâna la revoltare aceea anima frageda si inocinte, despre care odata veti trebui se raspundeti Domnedieului eternu.

(Va urmá).

Stefanu Tiarina.

Pestravulu.

II.

Credu, cà nu voiu abusá de bunavoint'a p. t. publicu, déca voiu spune si originea pesciloru din unele Jezere de ale Retezatului. Preste totu suntu patru Jezere mai insemnate pre Retezatulu. Unulu numitu: „Jazerulu Zánógei“ are pesci-pestravi curati — fórté multi, despre cari nu se scie de cându suntu acolo; alu doilea: „Jezerulu Gemeneloru“ de asemenea produce pestravi in numeru tare frumosu. Despre acést'a se scie, cà pre la anulu 1820 nu aveá pesci. Atunci nisce sateni din Rfidemori au prinsu in „Zánóga“ 12 pestravi frumosi si i-au straplántatu in „Gemene“ unde apoi s'au inmultitu fórté tare. Alu treilea e Jezerulu din „Bucur'a“ cu pesci nu se scie de cându. Fàra indoiéla cà pestravii din aceste iezere au fostru pusi acolo de cine-va, càci ar' fi imposibilu cà se fi venitu din josu pentru cataractele cele multe, unde apa cade din stânca in stânca de multeori dela o inaltíme de 15—20 m. Alu patrulu e Jezerulu numitu „negru“. In acést'a inca s'a cercatu a se prasí pesci, dar' n'a succesu, pentru-cà nu se póte cà se traiésca in elu pesci, càci laculu acést'a in continuu si fàra intrerumpere nu mai are stēperu, in continuu -si lovesce undele de tiermuri cu o furia plina de urgía, in continuu face unu sgomotu infioratoriu si ujue asia încátu te ié o gróza se stai lângá elu. Colórea lui, desi ap'a e limpede, inca ti se pare négra, pentru-cà basenulu e de granitu negru. Er' apoi sbaterea undeloru si ujuirea ace'a, carea a datu poporului ansa se créda, cà de acolo se redica balaurulu, nu mi-o potu esplicá decátu, cà póte in fundulu lui este vre-unu isvoru puternicu, ce -si arunca ap'a pâna aprópe de suprafacia facēndu astu-

feliu unde, cari trebue se se lovésca de tiermuri. In laculu acést'a nici nu traiesce nici unu feliu de vietuitoriu.

Am dísu, cà pestravulu traiesce numai in apele limpedi ale muntiloru. In apa tulburata nu póte se se bucare de bunaafare, ma ce nenorocire vine preste elu, cându prin ploile torentiale ap'a cea cristalina a vailoru se infla, devine furiósa si se tulbura! atunci pestravulu se imbéta si -si pierde asia dicēndu tóta cunoscenti'a si presentí'a. Si câti dintre ei nu cadu jertfa acestoru infuriári ale elementeloru càci asia inconscienti i rapesce torentulu in furórea s'a si-i duce departe sdrobindu-i de petri si stânci, seau i arunca afara preste tiermuri departe de alvia abia víi si-i dà prada mórtéi. De câte ori nu-mi aducu aminte cum esiám in copilarí'a mea dupa câte o esundare mare si cautāndu aflamtu pestravi aruncati de apa pre tielin'a lunciloru nomolite, si de ordinariu de cei mai frumosi.

Dar' Provedinti'a divina, carea ingrignesce asia bine de tóte, s'a ingrigitu si de pestravu, cá baremu încátu-va se se póta scuti de astu-feliu de eventualitati nefericite. Provedinti'a divina a datu pestravului o presimtire óre carea de vreme tare. Inainte de tempestati elu cauta in totu modulu se-si aprovizioneze stomachulu pentru mai multu tēmpu, càci déca odata s'a tulburatu ap'a, celu pucinu dóue díle elu nu mai póte se-si agonisésca nutremētulu necesariu. E de admiratu apoi instinctulu de a se retrage, indata ce simte tulburél'a, càtra margine si mai virtosu in locurile unde ap'a prelānga tóta furi'a remāne liniscita, asia încátu se nu póta fi rapitu de torentu.

S'au facutu si incercári de a inblāndi pestravulu, seau de a-lu cresce si cultivá in lacuri artificiale si nu numai cà au succesu, dar' s'au obtienutu si rezultate satisfacátorie, numai càtu conditio sine qua non e, cà ap'a se fia in continuu reinprospetata prin unu isvoru, care se nutrésca laculu cu apa, seau cà in laculu acel'a se fia unu isvoru.

Traiesce dara numai in apele limpedi si in acestea se redica pâna la inaltímea de 2000 m. precum marturisescu naturalistii germāni despre cei din Alpii Elvetiei si numai arareori mai susu, càci de aci suprafaci'a lacuriloru e aprópe totudéun'a inghiaciata. Ce privesce teritóriele dicemu in generalu: se afla in tóta Europ'a dela „Capulu Nordu“ pâna la promontoriulu Tarifa, ma chiar' si in Asi'a mica si in mai multe regiuni de ale acesteia.

(Va urmá).

C. Jubasiu.

Raportu.

despre adunarea generala constitutiva a reuniunei invetiatoriloru gr. cat. din tienutululu Hatiegului, tienutu la 21 Iuliu 1890.

O scumpa si placuta datorintia ne facemu astadi, vrēndu a face cunoscuta On. cetitori ai acestei fóie constituirea si intrarea in viétia a noiei reuniuni invetiatoresci si a primei Reuniuni inv. gr. cat. care vieza in partile Transilvanene a provinciei nóstre metropolitane.

Multu s'a simțitu lips'a acestei reuniuni in corpulu nostru invetiatorescu si multu neam aprinsu de dorulu de a o poté avé. Eram convinsi si petrunci de influintele nobilizatōrie pre cari o asociatiune le revérsa preste tînutulu pre a carui teritoriu se afla, si priviamu cu invidia nobila la frații nostri cari aventati in ainte, lucrau si nu se obosiau pentru a ajunge scopulu si a satisfice destinațiunei loru cá cetatieni adevverati.

Nu erá de neintielesu dorulu nostru, sciamu bine ce valoréza reuniunile invetiatoresci. Da! Reuniunile invetiatoresci suntu pânea de tôte dlele, e lumina si caldura pentru invetiatoriulu român, care mai virtosu e cufundatu in noianulu neajunselorui si suferintelorui. Reuniunile luminiéza pre bietulu invetiatoru -lu incaldiescu si nutrescu cu hrana spirituala, cu ajutoriulu reuniuniloru, invetiatoriulu român care e osânditu a traf între patru ziduri scolare, intra in societati mai mari si vine in atingere cu persóne dela cari aude si invétiá multe; prin reuniuni sufletulu si mintea invetiatoriului e in activitate continua, căci ridicatu in o sfera de cugetari mai inalte emulatiunea nobila nu-lu lasa se odichnéscá ci -lu tiene in misicare si vrendu nevrendu ideile se asociéza si creéza ceva nou, ceva interesantu, care póte in alte capete mai luminate nu s'ar' fi potutu creá, in fine reuniunile creéza invetiatoriului auctoritate inaintea poporului, căci -lu vede in cercuri alese si stimatu de persóne mai inalte.

De acestea adevveruri fiindu petruncu si Illustrisimulu Domnu si Prea Gratosulu Parente, Capulu Diecesei nóstre Dlu Dr. Victoru Mihályi de Apsi'a inca in anulu 1883, conchiamá invetiatorii confesionali la Lugosiu, -si esprimá detorint'a fierbinte si-i recercá in Domnulu, se se apuce de lucru si se nu lase Dieces'a nóstra in rusine. Glasulu parintiescu nu remasa fara resunetu, invetiatorii se pusera pre lucru si sub auspiciulu Illus. Sale canonicu scolaru Andreiu Liviu, compusera statutele cari fura si tramise Inaltului Ministeriu de culte si instructiune publica. De atunci trecura 7 ani si statutele faceau desu cale dela Lugosiu la Pest'a, si inapoi la Lugosiu si de aci la Hatiegu, in mai multe renduri pofindu-se modificarea lor; abia acum Inaltulu ministeriu affá de bine a le probá cu decisulu din 12 Maiu Nro 12135—1890.

In diu'a de 21 Iuliu reuniunea nóstra intrá in viétiá strînsé in o falanca tare pre invetiatorii si preotii gr. cat. din partile transilvanene a diecesei Lugosiuului, si insemná cu litere de auru o pagina in cartea neamului romanescu.

Pre la órele 9 a. m. unu publicu numerosu de preoti si invetiatori misicá in beseric'a gr. cat. din Hatiegu in frunte cu matadorii nationali Rev. D. J. Janz'a vicariulu Hatieguului, M. O. Dni. Avelu Popu Bociatu protopopulu Gradiscei, Stefanu Radicu protopopulu Petrosieniului si Nicolae Nestoru protopopulu Órasciei, cari nu -si pregetara a sacrificá ostenele si spese spre a ne dá mân'a de ajutoriu in lucrulu nostru tintitoriu la luminarea si desvoltarea poporului.

Adunarea se deschisa prin cuvêntarea de deschidere a Rev. D. J. Janz'a cá presiedinte interimalu, o cuvêntare cu simburé de auru, care electricisá inimile ascultatoriloru si prin dulcétia expresiunei le cuceri a-i admirá cuvintele si ánim'a iubitóre si calda.

Dupa finea acesteia M. O. D. Stefanu Radicu „parintelui celu bunu alu Jindui” recomandá presentiloru abnegare si desinteresare si propune cá pasirea in viétiá a reuniunei prin o telegrama se se aduca la cunoscint'a Prea bunului Pastoriu a Diecesei nóstre si se se céra binecuvêntarea archierésca.

Constituinduse biroulu, se alesera: de presiedinte Rev. D. J. Janz'a, notari N. Trimbitioniu inv. in Gradisce si Stefanu Tiarina inv. in Paucinesci, si scrutinatori Joane Munteanu inv. dirigitu in Cugieriu si N. Campianu inv. in Clopotiv'a, adunarea procede la desbaterea obiectelor puse la ordinea dleii.

Nu potu retacé Domnii, cari pusera fundamentulu fondului reuniunei nóstre inscriindu-se de membrii fundatori cu tax'a de câte 10 fl. — Acestia suntu: Rev. Dnu. J. Janz'a, M. O. Dni. Avelu P. Bociatu, Stefanu Radicu, si Nicolau Nestoru; On. Dni. Sofroniu Olteanu, si Constantinu Popu preoti, Spect. Dni. Isacu Zepa si Isidoru Suciu notari, precum si doi invetiatori Pavelu Olteanu si Joane Micsi'a. Frumósa si démna de lauda li-e pasulu, Domnedieu se ajute se aibe multi imitatori. Taxe ordinarié à 1 fl. anuali inea se inscrisera in sum'a de 30 fl. v. a.

Obiectulu celu mai interesantu dela ordinea dleii a fostu alegerea oficialiloru si comitetului centrale. Unirea in simtiri facú cá tôte se fia prinnite cu unanimitate. Si aci zace pondulu care póte servi de esemplu căci:

Unirea da potere viétiá duratóre
Poporului ce tinde la mare viitoriu.

Fura alesi de presiedinte Rev. D. J. Janz'a vicariu, vice-presiedinte: Avelu P. Bociatu protopopu, cassariu: J. Micsia inv. in Steiu, controlorulu: Pompeiu Dariu inv. in Rachitov'a, bibliotecariu: G. Susimanu inv. in Subcetate; procurorulu Mih. Bontescu advocatu in Hatiegu, notariu N. Trimbitioniu inv. in Gradisce si Stefanu Tiarina inv. in Paucinesci; ér' membrii in comitetu: Michailu Jubasiu inv. in Riu de mori, Leonu Jubasiu in Ostrovu, Petru Paveloniu in Demsiusiu, Joanu Munteanu in Cudgieru, Isidoru Saturnu si N. Campianu in Clopotiv'a.

Diurnulu si vectur'a pentru fia-care membru s'a statoritu in 5 fl. anuali, ér' loculu pentru adunarea viitória Gradisce.

Pentru crescerea si sporirea bibliotecei s'a votatu 10 fl. de o candata, dar' credemu cá mai insemnatu va fi ajutoriulu din partea On. publicu român, care nu 'si va pregetá sacrificie in favorulu nou nascutei nóstre bibliotece. Deja Dni J. Janza si Aurelu P. Bociatu, acesti capi demni si zelosi ai tractelorui fericite preste care suntu pusi, si promisere unele opuri.

La 1 óra p. m. s'a inchisu prim'a adunare generala prin cuvêntarea de inchidere a presidiului terminata prin cuvintele: „La revedere in Gradisce (Ulpi'a Traiana).”

Nici gostire nu lipsi. Rev. D. J. Janza din inima darnica, intinse o masa bogata, la care fu de facia si Prea On. D. Joane Borosiu, cunoscutulu literatu besericescu de a carui cuvinte nu te mai saturi.

Inca in decursulu prândiului ne surprinse o telegrama, erá binecuvêntarea archierésca si unu donu grasu de 100 fl. dela Prea Gratosulu Parintele si Patronulu Reuniunei Dl. Dr. Victoru Mihályi Episcopulu Lugosiuului. Cerulu se fericéscá pre Inaltulu donatoru, si se m'lu tina multi ani spre binelele bisericei, natiunei române si patriei.

Pe sera mai remasera căti-va óspeti cari ér' se intrunira la o cina comuna si discutara multe referitōrie la prosperarea besericelorui si scoleloru.

Asia se fini acést'a dí insemnata si multu acceptata. Inceputulu e bunu si semnele suntu de nutritōria sperantia, deé Ceriulu cá si continuarea se fia buna, zelulu din noi se nu piéra ci se aduca rōde neperitōrie poporului din acést'a parte.

notarii reuniunei.

Concursu.

Nr. 1778—1890.

Pentru complinirea posturilor de docenti la scóele confessionali gr. cat. I. din Merisioru cu filiele Baniti'a si Crivadi'a unde docentele are se fia ambulantu instruindu 4 dñle din septemãna la scól'a din Merisioru ér' 2 dñle la scól'a din fili'a Baniti'a; II. din Barbatenii Superiori ambele in districtulu protopopescu alu Jiului, — apoi a posturilor de docenti-cantori dela scóele III. din Serbu-Cianadu in protopopiatulu Torontalului, IV. din Chizdi'a in protopopiatulu Temisiórei. V. din Clopodí'a in protopopiatulu Varadiei, si VI. din Secasiu in protopopiatulu Bogsiei se escrie concursu cu terminu pâna la 15/3 Septembrie 1890.

Emolumentele impreunate cu singuraticile posturi suntu urmatóriele:

I. La Merisioru cu Baniti'a si Crivadi'a:

1. Salariu anualu de 200 fl. v. a. platitu dela comun'a besericésca in rate treilunari decursive;
2. Cortelu naturalu in edificiulu scólei;
3. 4 orgie cubice de lemne focali gatite si aduse gratis la cas'a scolara de càtra comun'a besericésca pentru incalditulu scólei si a locuintiei docentele;
4. Venitulu anualu dupa 3 jugere pasiune si dupa 5 jugere padure croite pre sém'a docentele din Merisioru cu ocasiunea regulatiunei urbariale.

II. La Barbatenii Superiori:

1. Salariu anualu de 150 fl. v. a. platitu dela comun'a besericésca in rate treilunari decursive;
2. Cortelu naturalu in edificiulu scólei, si
3. 4 orgie cubice de lemne focali gatite si aduse gratis de càtra comun'a besericésca la cas'a scolara spre incalditulu scólei si a locuintiei docentele.

III. La Serbu-Cianadu:

1. Salariu anualu de 200 fl. v. a.;
2. Stol'a cantoralu dupa statutele diecesane, si
3. Pajele necesarie pentru incalditulu scólei si a locuintiei invetiatoresci.

IV. La Chizdi'a:

1. Unu salariu fixu dela comun'a besericésca de 108 fl. 46 cr.;
2. Nóue orgie de lemne focali;
3. 1200 litre grâu 1200 litre cucuruzu;
4. 2 jug. 1044 ° fênatiu clas'a I-a;
5. 1 jug. 1391 ° aratoriu clas'a III-a;
6. Cortelu naturalu constatoriu din 2 chitii de locuitu, 1 culina, 1 camera si superedificate economice.

V. La Clopodí'a:

1. Salariu anualu de 200 fl. din cari 55 fl. din fondulu religiunei si alu studiiloru atêrna dela bunavointi'a In. Ministeriu reg. ung. de Culte ai sistá, ori ai asemná si de aici incolo, éra 145 fl. se dau dela comun'a besericésca;
2. 2 orgii lemne focali pentru incalditulu scólei si a locuintiei invetiatoresci;
3. Cortelu naturalu in localitatea scólei si o gradina de legume de 400 ° .

VI. La Secasiu:

1. Salariu anualu de 183 fl. din cari se primescu 120 fl. dela comun'a besericésca, éra 63 fl. dela Societatea calei ferate austr. ung. de Statu cá patronu, in rate lunari decursive;
2. 2 orgie lemne focali pentru incalditulu

scólei si a cortelului docentele, apoi servitoriu pentru incalditulu scólei.

Concurentii la posturile de sub I si II au se-si sustérna recursele la Oficiulu Protopopescu alu Jiului cu resiedinti'a in Petrosieni, — concurentii la postulu de sub III la oficiulu protopopescu alu Torontalului cu resiedinti'a in S. Nicolau mare, concurentii la postulu de sub IV la oficiulu protopopescu alu Temisiórei cu resiedinti'a in Aradulu vechiu, ér' concurentii la posturile de sub V si VI voru avé se-si inainteze recursele in calea respectiveloru oficie protopopesci la Ordinariatulu Episcopescu din Lugosiu.

Recursele au se fia instruite a) cu absolutoriu preparandialu, b) cu testimoniu de cualificatiune docentele si de cualificatiune docentele si de cualificatiune din limb'a magiara, c) cu atestate despre anii servitiului de pâna aici cum si despre portarea loru morala si oficiósa.

Doritorii de a ocupá ver' unulu dintre posturile cantoru-docentele voru mai avé se dovedésca si cualificatiunea loru in cântarile besericesci si in tipicu.

Din Siedinti'a Consistoriala tienuta in Lugosiu la 7 Augustu st. n. 1890.

Nr. 1581—1890.

Devenindu in vacantia statiunea cantoralu la beseric'a greco-catolica din Temisió'r'a pentru ocuparea aceleia prin acést'a se escrie concursu cu urmatóriele emolumente:

1. Salariu anualu dela patronatu 105 fl.;
2. Din cass'a besericele ajutoriu de 55 fl.;
3. Din venitul stolariu cam 40 fl.;
4. Cuartiru naturalu in localitatile parochiali, una chilia, o culina, o camera de victualie, si alta pentru lemne, folosirea podului de asupr'a casei cantorale, se mai observa cà pentru speflatulu vestminteloru si coptulu pânei la culin'a cantoralu are dreptu de folosintia si parochulu.

Doritorii de a ocupá acestu postu cantoralu au de a-si inaintá recursele sale, pre calea respectivului oficiu protopopescu alu Temisiórei in Aradu, la cestu ordinariatu pâna in 18/30 Septembrie a. c. instruite a cu atestatu de cualificatiune in cantu si tipicu, b) despre anii servitiului de pâna aici, precum si despre portarea loru oficiósa si morala.

Din Siedinti'a Consistoriala tienuta in Lugosiu la 24/12 Iuliu 1890.

Nr. 1778—1890.

Pentru postulu de docente la scól'a gr. cat. din Boutiariulu Superioru devenitu vacantu prin pensionarea fostului acolo docente, se escrie cu acést'a concursu cu terminu pâna la 15/3 Septembrie 1890 pre lângu emolumentele:

1. Salariu anualu de 200 fl. v. a.;
2. Cinci orgie lemne focali pentru incalditulu scólei si a cortelului invetiatorescu, si
3. Cortelu naturale.

Doritorii de a obtiené acestu postu au se-si inainteze recursele M. On. Oficiu Protopopescu alu Ulpiei Traiane in Gradisee (Hunyad-Várhely) per Hátszeg, cari recourse au se fia instruite a) cu absolutoriu preparandialu, b) testimoniu de cualificatiune docentele si din limb'a magiara, c) cu atestate despre anii servitiului de pana aci, si d) cu adeverintie despre portarea loru morala si oficiósa.

Lugosiu la 14/2 Augustu 1890.

Bibliografia.

Amu primitu la redactiune „Raportulu scientificu alu spitalului ruralu Horezu din judetiulu Rimniculu-Vilcea pre anulu 1889“ de Dr. V. Bianu, mediculu-chefu alu spitalului.

Acestu raportu a fostu inaintatu Ministeriului de Interne (Directiunea generala a servitiului sanitaru) si publicatu in „Buletinulu“ oficialu pre anulu curentu.

Inainte de a face o dare de séma despre contienutul acestui raportu importantu, credemu de cuviintia a da unele lamuriri cetitoriloru nostri asupr'a spitaleloru rurali din Români'a.

Intre progresele gigantice sevrsite in tiéra dela unire incóce trebue se numeramu si infintiaru spitaleloru cu scopulu maretiu de a aliná suferintiile poporului. Nu este judetiu, care se nu aiba unulu seau dóue spitale, intretinute din fondurile judetieloru si comuneloru urbane si in cari ómenii bolnavi si seraci -si gasescu o ingrigire deosebita intr'unu modu cu totul gratuitu. La anulu 1881, marele omu de statu C. A. Rosetti pre atunci Ministrulu de interne, a crediutu de cuviintia cá pre lángha spitalele judetiane si comunale se mai infintieze spitale mari pre cont'a statului, celu pucinu câte unulu de fia-care judetiu, si acestea spitale se le cladésca la tiéra, prin sate seau monastiri, pentru cá se fia mai la indemána poporului sateanu, deunde si numele de spitale *rurale* ce li-s'a datu. Drepru-acea, in acelasi anu s'au si deschisu cincii spitale, intre cari si celu dela manastirea Horezu de lángha orasielulu de acelasi nume; apoi rëndu pre rëndu s'au mai deschisu altele, asiá, cá astadi suntu preste totu 13 si in câti-va ani vor fi 32, adeca de fiacare districtu câte unulu. In acestea spitale tieranii se curéza gratuitu, cei cu bóle grave se oprescu la patu pâna la insanetosiare, ér' celoru cu bóle mai usióre li-se împartu medicamente, pre cari le ducu cu ei acasa cá se le intrebuintieze dupa instructiunea primita, acestea suntu cea ce se numesce „consultatiuni gratuite“. In privinti'a acést'a se póte dice, cá in nici o tiera nu se afa atâtea spitale gratuite cá in Români'a, in raportu cu populatiunea.

Acestea date se venimu acum la Raportulu mai susu amentitu, care ni aréta activitatea spitalului ruralu Horez in cursulu anului trecut, si din care se póte vedé destulu de lamuritu câtu de mari suntu folósele, ce le trage populatiunea rurala dela acestu soi de spitale.

Dupa o introducere de nóue pagini, in cari se aréta conditiunile igienice, in cari se afa cladirea ocupata de spitalu, mersulu servitiului si imbunatatirile, ce se potu aduce, precum si starea populatiunei in alu carei ajutoriu a fostu creata acést'a institutiune eminentemente binefacatória, d. Dr. Bianu resuméza activitatea spitalului astu-feliu:

In cursulu anului 1889 s'au tratatu in spitalu si la consultatiunile gratuite 15047 bolnavi, dintre cari de sexu masculinu au fostu 7878, ér' de sexu femininu 7169.

La consultatiuni au fostu 13794, ér' in spitalu 1313.

Dintre cei 1313 bolnavi cautati in spitalu au fostu:

Vindecati . . .	936 seau	71,27 %
Ameliorati . . .	262 „	19,94 %

Nevindecati . . .	52 „	3,94 %
Morti	9 „	0,75 %

Restulu de 54 au remasu in cautarea spitalului la finea anului. Dilele de cautare au fostu 19404, cea ce face in terminu de mijlocu 14,7 óre de fiacare bolnavu.

Este cu totulu de prisosu se mai insistamu, in faci'a acestoru cifre, asupr'a activitatei enorme desfasiurate de personalulu spitalului sub conducerea inteligenta si neobosita a eminentului nostru compatriotu, carele si-a stabilitu o reputatiune din celea mai bune in tiér'a pre care o servesce.

In 26 de pagini mari si dese d. Dr. Bianu descrié pre scurtu tóte bólele tratate intr'o ordine din celea mai sistematice, impartindu-le in trei clase mari: 1. Bólele, cari apartienu domeniului patologiéi *interne*. Aici primulu locu -lu ocupa afectiunile palustre si *pelagra*, cari bántue populatiunea intr'unu modu nemilosu; 2. Bólele *sifilitice* cu tóte manifestatiunile loru; si 3. Bólele *chirurgicale*.

Ni pare reu, cá spatiulu nu ni permite se insistamu mai amenuntitu asupr'a casuriloru importante descrise in acestu raportu. Ne vomu marginí numai in a spune cá operatiunile au fostu in numeru de 153, dintre cari mai insemnate paru a fi fostu o extractiune de piétra din besic'a udului dela unu copilu (talia ipogastrica) si 32 de extractiuni de perdea (cataracta) cu ajutoriulu càror'a a datu vedere la orbi de câte 2—4—8—15 ani.

Terminámu aici cu acést'a dare de séma si tramitemu felicitarile nóstre sincere meritosului medicu, carele pentru noi mai are si meritulu de a ne fi compatriotu si elevulu gimnasiului nostru din locu.

Avisu.

Au esitu de sub lipariu: *Mineralogí'a* pentru a IV-a si *Botanic'a* pentru a V-a clasa gimnasiala, traduse de Alesandru Uilacanu dupa Dr. S. Roth. Pretiulu unui esemplaru e 1 fl. 20 cr. Se potu procurá dela tipogrí'a Seminariului archidiecesanu din locu.

Post'a redactiunei.

D-lui E. B. in F. Larv'a, ce germanulu o numesce «Springwurm» nu e alt'a, decátu larv'a fluturului numitu «*Tortrix pilleriana*», care -si depune óuele pre frundi'a vitiei de vinia. Infasiurarea frundielor o causéza insect'a numita *Rhynchites betuleti*.

D-lui F. M. in C. Date eschaurite despre schimbarea barometrului si a tómpului aflamu in opurile urmatórie: Ruhlman, *Barometrische Höhenmessungen und ihre Bedeutung für die Physik der Atmosphäre*. Leipzig 1870 si Mohn H. *Grund-Züge de Meteorologie*, Berlin 1875.

D-lui C. D. in M. Petele de rugina asia se potu scóte din vestimente, cá acestea se stropescu cu sare oxalica si apoi se fréca; dupa ce au disparutu petele, e consultu, cá vestimentulu se se clatere in apa rece.

D-nei A. B. in T. Mucedíel'a alba (*Sphaerotheca pannosa*), ce se afa pre mladitiile celea tinere ale trandafiriloru se póte delatura cu succesu asia, déca vomu preserá cu pulvere de puciósa partile atacate.

D-lui S. B. in N. In curundu vomu espedá pláut'a ceruta adeca «*Asclepias siriara*», ce prestéza multu si bunu nutrementu pentru albina.